

MITÄS SITTEEN, JOS SUUNTANA ON KAAKKO?

Haastattelututkimus siitä, kuinka Imatran poliisiaseman harjoitteluohjaajat ohjeistavat opiskelijaa työharjoittelun alkuun.

Vilma Mäki-Kuhna

11/2018

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike	
Vilma Mäki-Kuhna	Poliisi AMK	
Julkaisun nimi	Julkisuusaste	
Mitäs sitten, jos suuntana on Kaakko?	Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi	Opinnäytetyön muoto	
Jari Ylinen	Laadullinen tutkimus	
Tiivistelmä		
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia sitä, kuinka Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen Imatran poliisiaseman harjoitteluohjaajat ohjeistavat Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijaa työharjoittelun alkuun. Työssä on haettu puolistrukturoidun haastattelun avulla vastauksia neljältä Imatran poliisiaseman harjoitteluohjaajalta etukäteen valikoituneisiin teemoihin, jotka käsittelevät Poliisiammattikorkeakoulun AMK-tutkinnon aikana suoritettavan työharjoittelun alkuun valmistautumista.</p> <p>Työ on saanut inspiraationsa sen tekijän omakohtaisesta kokemuksesta harjoittelun aloittamisesta ja siihen valmistautumisesta. Työn taustan esittelyn jälkeen on kuvattu työn tutkimusasetelma, aineistonkeruumenetelmät sekä kuinka työhön tarvittavat haastattelut on toteutettu. Lisäksi on kuvattu sitä, minkälaisia teemoja työssä on käsitelty ja millä perusteella kyseiset teemat ovat valikoituneet. Tutkimusasetelman kuvaamisen jälkeen on esitelty sitä, kuinka Poliisiammattikorkeakoulun tutkintosäännön ja opetussuunnitelman mukainen työharjoittelu on toteutettu.</p> <p>Työssä on avattu tutkimusasetelman mukaisesti suoritettujen haastatteluiden tulokset jokaista käsiteltävää teemaa kohden. Johtopäätöksissä on saatujen vastausten perusteella todettu, että vaikkakin harjoittelija saa koulutuksensa aikana laaja-alaiset valmiudet toimia peruspoliisin työssä jo harjoittelunsa aikana, on olemassa monia työsidonnaisia asioita, joihin ei voi konkreettisesti valmistautua. Joidenkin asioiden vastaan tuleminen työelämässä tulee tiedostaa ajatuksen tasolla ja niiden sattuessa kohdalle toimia niiden toimintamallien mukaan ja niitä työkaluja käyttäen, jotka siihenastinen koulutus on antanut.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
37 + 2 liitesivua	11/2018	AMK2016ONT
Avainsanat		
Poliisiammattikorkeakoulu, harjoittelu, työharjoittelu, harjoitteluohjaaja, nuorempi konstaapeli, haastattelututkimus, teemahaastattelu		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
1.1 Opinnäytetyön tausta ja valinta	2
1.2 Opinnäytetyön tavoite, tärkeys ja luotettavuus	2
2 TUTKIMUSASETELMA	4
2.1 Aineiston keruu	5
2.3 Haastatteluiden toteutus	6
2.4 Käsiteltävät teemat	7
3 AMMATILLISTA OSAAMISTA EDISTÄVÄ TYÖHARJOITTELU POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUSSA	9
4 RIKOSTORJUNNAN SEKTORI	11
4.1 Ensimmäisten työpäivien ja ensimmäisen työviikon tavoitteet	11
4.2 Työssäjaksaminen	13
4.3 Palvelupäivystys.....	16
4.4 Uuteen työympäristöön tutustuminen	19
5 VALVONTA- JA HÄLYTYSSEKTORI	20
5.1 Ensimmäisten työvuorojen ja ensimmäisen työviikon tavoitteet.....	21
5.2 Työ-minä ja asiakkaiden kohtaaminen.....	23
5.3 Valvonta- ja hälytystoiminnan tärkeimmät tietojärjestelmät	24
5.4 Uuteen työympäristöön tutustuminen	25
5.5 Työssäjaksaminen	27
5.6 Kenttälaukun varustaminen.....	28
JOHTOPÄÄTÖKSET	30
POHDINTA	33
LÄHTEET	36
LIITTEET	

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön tausta ja valinta

Poliisiammattikorkeakoulu antaa noin puolessatoista vuodessa opiskelijalle poliisin ammatin harjoittamista varten perusvalmiudet, joita käyttämällä ja kehittämällä opiskelija suorittaa kymmenen kuukauden mittaisen työharjoittelun. Työharjoittelun ajaksi opiskelija nimitetään nuoremman konstaapelin määräaikaiseen virkaan. Oma työharjoitteluni alkoi joulukuun lopulla 2017. Uuteen työhön ja työyhteisöön saapuminen on pääsääntöisesti jännittävä tapahtuma ja siksi koin velvollisuudentuntoa siitä ajatuksesta, että olen nyt poliisin virassa ja minun tulee toimia sen mukaisesti.

Vaikka koulutuksessaan opiskelija saa laajat ja paljon omaehtoista työskentelyä mahdollistavat valmiudet poliisin työhön, koin henkilökohtaisella tasolla hienoisia suorituspaineita harjoittelun alussa. Eniten mietityttivät termit ”nimitys virkaan”, ”nuorempi konstaapeli” ja ”virkavastuu”. Sanat olivat koulutuksen aikana saaneet paljon merkitystä ja loivat tietynlaista halua olla työkykyinen heti harjoittelun ensimmäisenä päivänä.

Työn tausta ja ideointi pohjautuu kirjoittajan omakohtaiseen kokemukseen harjoittelun alkuvaiheista ja harjoittelun alkuun valmistautumisesta. Työn tavoitteena on esitellä niitä asioita, jotka mietityttävät ennen harjoittelun alkua sekä sellaisia asioita, joihin valmistautumisesta olisi ollut hyvä tietää enemmän ennen harjoittelun alkua.

1.2 Opinnäytetyön tavoite, tärkeys ja luotettavuus

Poliisiammattikorkeakoulu valmistaa opiskelijansa peruspoliisin taidot omaaviksi poliisimiehiksi ennen kuin he siirtyvät työharjoitteluun. Koululta opiskelijat saavat oppimiensa taitojen lisäksi paljon ohjeita harjoittelun ajaksi sen suorittamisen helpottamiseksi. Nämä ohjeet ja opit tulevat pääsääntöisesti Poliisiammattikorkeakoulun ”harjoittelutiimiksi” kutsutulta opettajaryhmältä, joka ohjaa harjoitteluun lähteviä opiskelijoita työharjoitteluun liittyvien asioiden osalta. Nämä opettajat ohjaavat opiskelijoita erityisesti harjoittelun lähestyessä, jolloin heidän roolinsa opetuksessa tulee esiin suuremmin, kun opintoja on suoritettu noin vuoden verran.

Tämän työn tavoite ei ole muuttaa tai kehittää jo olemassa olevaa opintosuunnitelmaa. Tämän työn tavoite on olla tutkimus, johon työharjoitteluun lähtevä Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija voi ennen harjoitteluun lähtöään tutustua ja hankkia itselleen tietoa siitä, minkälaisia ohjeita Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen Imatran poliisiaseman harjoitteluohjaajilla on annettavana opiskelijoille.

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia sitä, mitä Imatran poliisilaitoksen harjoitteluohjaajat odottavat harjoittelijoilta harjoittelun alussa. Kuinka he ohjeistaisivat harjoittelijaa valmistautumaan harjoittelun ensimmäisiin vaiheisiin ja ovatko tietynlaiset miitteet suorituspainesta aiheellisia. Lisäksi työssä on pohdittu sitä, mikä on valmistautumisen kannalta tarpeellista ja mikä ei. Työn tavoite on valaista Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijaa siitä, mitä häneltä odotetaan työharjoittelun alkuvaiheessa ja minkälaisia asioita taas opitaan harjoittelun aikana ajan kanssa. Työssä selvitettiin myös, onko olemassa jotain sellaisia asioita, joihin harjoittelija ei voi konkreettisesti valmistautua, vaan jotka ovat asioita, jotka harjoittelijan tulee ajatuksen tasolla tiedostaa.

Tämän työn tarkoituksena on lisäksi puida erilaisia teemoja, jotka liittyvät harjoittelun alkuun sekä poliisin työhön ja jotka esiintyvät jo harjoittelun ensimmäisinä päivinä. Näitä teemoja ovat muun muassa työssä jaksaminen, ensimmäisten työpäivien tavoitteet sekä omaan harjoittelupaikkakuntaan ja poliisilaitokseen tutustuminen ennen harjoittelun alkua. Tarkoituksena on tutkia näitä teemoja teemahaastattelun avulla Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen Imatran poliisiasemalla haastatteleamalla sekä rikostorjunnan sektorin että valvonta- ja hälytyssektorin harjoitteluohjaajia. Perustelluilla vastauksilla haetaan ohjeita ja vastauksia työssä tutkittaviin teemoihin.

Tutkimukseen haastatelluilla poliisimiehillä on takanaan vuosien mittainen ura Suomen poliisissa ja jokaisen haastateltavan urapolku poliisissa on ollut erilainen. Jokainen ohjaaja, yhtä lukuun ottamatta, ohjasi tämän opinnäytetyön työstämisen aikaan Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen Imatran poliisiasemalla työharjoittelussa olevaa harjoittelijaa. Tämä vahvistaa tutkimuksessa käytettyjen haastatteluiden luotettavuutta ja ajankohtaisuutta. Yhdellä näistä haastateltavista ei ollut työn tekemisen aikaan omaa harjoittelijaa, mutta hänellä on aiempina vuosina ollut useita harjoittelijoita ohjattavanaan. Kyseisten haastateltavien valinnalla on pyritty siihen, että esitettyihin kysymyksiin ja teemoihin saatavat vastaukset ja huomiot vastaavat sitä, mitä nykyään harjoittelijoille opetetaan

Poliisiammattikorkeakoulussa ja mitkä heidän oppimistavoitteensa ovat. Lisäksi on pyritty siihen, että Kaakkois-Suomen poliisilaitosta ja Imatran poliisiasemaa koskevat kohdat ovat ajankohtaisia.

2 TUTKIMUSASETELMA

Jokaiselle Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoille määrätään työharjoittelun ajaksi harjoitteluohjaaja, jonka tehtävä on edistää harjoittelijan oppimista ja valvoa sekä ohjata tämän työskentelyä (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 9). Tällä hetkellä Poliisiammattikorkeakoulussa tehdyistä opinnäytetöistä löytyy useita eri poliisiopiskelijoita ja harjoittelujaksoa koskevia töitä, joista opiskelija voi hakea itselleen käsityksiä työharjoittelun sisällöstä ja toteuttamisesta.

Yleisellä tasolla poliisin organisaatiossa on tiedossa, että opiskelijat saavat Poliisiammattikorkeakoululta erinomaiset lähtökohdat työelämään edellyttäen, että opiskelija omaksuu oppimansa tiedot käytännössä. Lisäksi opiskelijoita ohjaava koulun harjoittelutiimi opastaa opiskelijoita opintojen viimeisinä hetkinä ennen työharjoittelun alkua. Opiskelija voi vahvistaa omaa valmistautumista työelämään tutustumalla jo olemassa oleviin oppaisiin ja työharjoittelu käsitteleviin kirjallisiin lähteisiin. Tässä opinnäytetyössä on haluttu tuoda esiin ohjeita ja opastusta käyttämällä lähteenä nimenomaan harjoitteluohjaajia. Kuinka he toivoisivat harjoittelijan valmistautuvan harjoittelun alkuun? Millaisia asioista he opastaisivat harjoittelijaa huomioimaan harjoittelun alussa? Miten he ohjeistaisivat varustautumaan ja asennoitumaan?

Ammatillista osaamista edistävän harjoittelun opintojakson Moodle-alustalta löytyy suoraan työharjoittelusidonnaisia oppaita ja käsikirjoja helpottamaan harjoitteluun liittyviin käytännön asioihin ja ohjeisiin tutustumista. Oppaat sisältävät myös hyvää informaatiota harjoittelusta kokonaisuutena ja ovat osa opiskelijan valmistautumista harjoittelun alkuun sekä harjoittelujaksoon kokonaisuutena. Tämän opinnäytetyön yksi tarkoitus on täydentää harjoitteluun liittyvien oppaiden kokoelmaa liittämällä joukkoon tutkimustyö, jonka näkökulma perustuu Imatran poliisilaitoksen harjoitteluohjaajien opetukseen. Opinnäytetyö tuo esiin harjoitteluohjaajien näkökulmia erikseen valikoiduista harjoitteluun liittyvistä teemoista. Työhön osallistuneet harjoitteluohjaajat omaavat laajan työtaustan poliisissa, jolloin heillä on mahdollisuus tuoda oman kokemuksensa ja ohjaajakoulutuksensa pohjalta

esiin näkemyksiä siitä, miten he ohjeistaisivat harjoittelijaa valmistautumaan työharjoitteluun.

Omalta osaltaan tämä työ toimii oppaana ja ohjeistavana työnä siihen, miten opiskelijan kannattaa valmistautua ja kuinka kannattaa asennoitua harjoittelun alkuun. Työ sisältää myös osuuden työssäjaksamisesta. Suurin osa hankitusta aineistosta pohjautuu haastateltavien vastauksiin ja heidän ohjeisiinsa. Työn pohjimmainen tavoite on kuitenkin valmistaa opiskelijaa työharjoittelun osa-alueiden teemoihin ja siihen, kuinka saada harjoittelun alusta kaikki mahdollinen irti.

2.1 Aineiston keruu

Opinnäytteen aineisto on kerätty käyttämällä laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Imatran poliisiaseman harjoitteluohjaajien kanssa suoritettujen haastattelujen on tehty teemahaastatteluiden muodossa. Haastateltaviksi valittiin neljä Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen Imatran poliisiaseman harjoitteluohjaajaa. Tavoitteena oli, että haastateltavilla on ollut pitkä ura poliisissa ja ovat hiljattain työskennelleet tai työskentelevät tätä opinnäytetyötä tehtäessä Poliisiammattikorkeakoulun harjoittelijan ohjaajana. Tällä on pyritty siihen, että haastattelussa saatavat vastaukset vastaisivat mahdollisimman ajankohtaisia ajatuksia ja kokemuksia poliisiopiskelijoista ja heidän valmistautumisestaan nykypäivän poliisiorganisaatioon. Lisäksi haastateltavat harjoitteluohjaajat ovat jokainen työskennelleet Kaakkois-Suomen poliisilaitoksella sekä Imatran poliisiasemalla parhaimmillaan useita vuosia, jolloin heillä on hyvä tuntemus poliisilaitoksen ja -aseman tavoista, käytänteistä ja henkilöstöstä sekä toiminta-alueesta.

Teemahaastattelu valikoitui opinnäytteen aineistonkeruumenetelmäksi, sillä haastatteluissa oli tarkoitus saada erilaisia näkökulmia ja ohjeita esiin harjoittelijoiden valmistautumisesta työharjoittelun alkuun. Puolistrukturoitu haastattelu mahdollistaa sen, että vaikkakin kysymykset ovat samat kautta haastatteluiden, voivat haastateltavien antamat vastaukset olla erilaisia, sillä haastattelussa ei esitetä valmiiksi asetettuja vastausvaihtoehtoja (Eskola, Suoranta 1998, viitattu teoksessa Hirsijärvi, Hurme 2008, 47). Kun vastauksia ei sidota erilaisiin valmiiksi asetettuihin vastausvaihtoehtoihin, voidaan aineiston keruussa saada mahdollisimman monia erilaisia vastauksia ja näkökulmia tutkittavasta asiasta. Tässä opinnäytetyössä selvitettävät asiat olivat enemmänkin asiakokonaisuuksia ja käsiteltäviä aihealueita, kuin keskitettyjä kysymyksiä. Teemahaastattelu mahdollistaa myöskin sen, että

haastattelussa käsiteltävistä teemoista ikään kuin keskustellaan ilman, että keskustelu olisi liian sidottua esimerkiksi toteutettuihin haastattelukertoihin. (Hirsijärvi, Hurme 2008, 48).

Tämän opinnäytetyön tapauksessa oli tarkoitus saada perusteltuja ohjeita harjoittelun aloitukseen liittyen, jolloin teemahaastattelu sopi työn aineistonkeruuseen kaikkein parhaiten. Jokaisella haastateltavalla on poliisiorganisaatiossa erilainen tausta ja kokemus työn tekemisestä sekä erilainen tausta harjoitteluohjaajana työskentelystä.

2.3 Haastatteluiden toteutus

Opinnäyte on rajattu kahden eri poliisitoiminnan sektorin tutkimiseen: rikostorjunnan sektorin sekä valvonta- ja hälytystoiminnan sektorin. Rikostorjunnan opintojakso on 22 opintopisteen laajuinen, kun taas valvonta- ja hälytyssektori on 27 opintopisteen laajuinen (Poliisiammattikorkeakoulu 2018, 77). Riippuen poliisilaitoksesta, jokainen opiskelija suorittaa opintojakson yhtäjaksoisesti tai vaihtoehtoisesti osissa. Koska nämä opintojaksot vievät suurimman osan harjoittelun ajasta sekä siitä kerääntyvistä opintopisteistä, ovat haastattelut ja niissä käsiteltävät teemat rajattu näille kahdelle opintojaksolle.

Haastattelurunko koottiin kesän 2018 aikana ja siihen pyrittiin keräämään käsiteltäväksi sellaisia teemoja, jotka tulevat parhaimmillaan ilmi juuri ennen harjoittelun alkua tai harjoittelun alkuvaiheissa. Haastattelurunkoa ja -tilaisuutta valmisteltaessa työn tekijä on tutustunut Hirsijärvi & Hurme teokseen *Tutkimushaastattelu - Teemahaastattelun teoria ja käytäntö (2001)*, jonka pohjalta haastatteluun on valmistauduttu. Teos antaa hyvin selkeät ohjeet siihen, miksi teemahaastattelu olisi hyvä haastattelumenetelmä, kuinka se suoritetaan oikeaoppisesti ja kuinka haastelusta saatu tieto puretaan ja muunnetaan työn tutkimustuloksiksi.

Ennen haastatteluiden toteutusta tutkimustyö ja sen tavoitteet on esitelty haastateltavien esimiehille Kaakkois-Suomen poliisilaitoksella. Esimiehille on joko sähköpostitse tai henkilökohtaisesti keskustellen esitetty, mikä on tämä opinnäytetyön tarkoitus ja minkälainen on haastateltavien rooli työhön osallistumisessa. Haastateltavien esimiehiltä on tämän yhteydessä pyydetty lupaa haastatella tähän työhön valikoituneita harjoitteluohjaajia, eikä haastatteluita ole suoritettu ennen kuin haastateltavien esimiehiltä on saatu lupa haastatteluiden suorittamiseen. Tämän jälkeen jokaiselle haastateltavalle on esitetty

tutkimustyön tavoite ja tarkoitus ja jokaiselta haastateltavalta on kysytty henkilökohtaisesti tämän suostumus työhön osallistumiseen.

Haastatteluita varten rakennettu kysymysrunko ja rungossa käsiteltävät teemat, on hyväksytetty opinnäytetyön ohjaajalla ennen haastatteluajkojen sopimista. Lisäksi haastattelurungot on lähetetty etukäteen haastateltaville, jotta he voivat tutustua niihin ajan kanssa sekä pohtia perusteltuja vastauksia etukäteen. Tämän jälkeen jokaisen haastateltavan kanssa on sovittu haastattelu-aika ja haastattelut on suoritettu kasvotusten. Haastattelut äänitettiin kokonaisuudessaan, jonka jälkeen tutkimuskysymyksen kannalta olennaisimmat osat litteroitiin.

2.4 Käsiteltävät teemat

Tässä opinnäytetyössä käsiteltiin teemahaastattelun muodossa erilaisia Poliisiammattikorkeakoulun harjoittelun alkuun liittyviä teemoja ja niihin pyrittiin saamaan vastauksia, joiden perusteella voidaan päätellä minkälaisia asioita harjoittelijan on tarkoituksenmukaista huomioida harjoittelun alkuun liittyen. Alla käsiteltäviä teemoja yhdistää se, että mikäli opiskelija saapuu suorittamaan harjoitteluaan Imatran poliisiasemalle, saattavat teemoissa käsiteltävät asiat tulla ajankohtaisiksi juurikin harjoittelun alussa tai sen alkuvaiheissa. Tällä tavoin on pyritty vastaamaan tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykseen eli selvittämään teemoja läpikäymällä, kuinka harjoitteluohjaajat ohjeistavat harjoittelijaa työharjoittelun alkuun.

Rikostorjunnan sektorin haastatteluita varten valikoitui neljä teemaa, jotka nousevat esiin ennen Imatran poliisiasemalla suoritettavaa harjoittelua sekä sen alkuvaiheissa. Nämä teemat olivat:

1. Harjoittelun ensimmäisten päivien ja viikkojen tavoitteet.
2. Harjoittelijan valmistautuminen työssäjaksamiseen.
3. Palvelupäivystyksessä ja rikosilmoitusten vastaanottopisteellä työskentely.
4. Omaan harjoittelupaikkakuntaan ja -poliisilaitokseen tutustuminen ennakkoon.

Valvonta- ja hälytystoiminnan sektorin haastatteluita varten valikoitui kuusi teemaa, jotka nousevat esiin ennen Imatran poliisiasemalla suoritettavaa harjoittelua sekä sen alkuvaiheissa. Nämä valikoidut teemat ovat:

1. Harjoittelun ensimmäisten päivien ja viikkojen tavoitteet.
2. Asiakkaiden kohtelu ja puhutus. ”Työ-minän” luominen.
3. Valvonta- ja hälytyssektori toimintaan sidoksissa olevat tietojärjestelmät.
4. Omaan harjoittelupaikkakuntaan ja -poliisilaitokseen tutustuminen ennakkoon.
5. Harjoittelijan valmistautuminen työssäjaksamiseen.
6. Kenttälaukun varustaminen sekä varustautuminen työvuorojen ajaksi.

Kummankin sektorin ensimmäinen käsiteltävä teema on mahdollisesti kaikista teemoista eniten sidottu nimenomaan harjoittelun alkuun. Teemaa käsiteltäessä on pyritty selvittämään ensimmäisten viikkojen tavoitteita ja näin on pyritty saamaan esille niitä asioita, joita harjoittelijan on tarkoituksenmukaista hallita ensimmäisten työvuorojen ja työviikkojen jälkeen.

Työssäjaksaminen on taas valikoitunut kummankin käsiteltävän sektorin teemaksi, sillä poliisin työn toimenkuva sektorista riippuen eroaa monen eri ammatin toimenkuvasta. Näin ollen opiskelijan kokiessa uusia asioita ja ärsykeitä työnkuvan mukanaan tuomista asioista johtuen, on hyvä käsitellä sitä, minkälaisia työssäjaksamiseen liittyviä asioita opiskelija saattaa kohdata sekä rikostorjunnan että valvonta- ja hälytystoiminnan sektoreilla.

Haastatteluissa käsiteltävissä teemoissa on kummankin sektorin osalta käsitelty sitä, millä tavoin opiskelijan kannattaa tutustua omaan harjoittelupaikkakuntaansa. Tämä teema valikoitui osaksi tätä opinnäytetyötä, sillä Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija saattaa joutua suorittamaan kymmenen kuukauden mittaisen harjoittelunsa täysin uudella paikkakunnalla, jolloin aluetuntemuksen merkitystä pyrittiin selvittämään kysymällä muun muassa millä eri tavoin opiskelija voi tutustua uuteen alueeseensa.

Haastatteluihin oli tarkoituksenmukaista liittää kummallekin sektorille ominaisia teemoja. Imatran poliisilaitoksella palvelupäivystys on toteutettu siten, että jokainen tutkija vuorollaan toimii yhden päivän ajan palvelupäivystyksessä, jolloin myöskin harjoittelijalle palvelupäivystyksen ensimmäinen vuoro saattaa tulla käsille jo harjoittelun alussa. Tästä syystä haastatteluissa on selvitetty, millaisia asioita harjoittelijan tulee huomioida palvelupäivystyksessä toimimisen osalta. Kyseistä teemaa käsiteltäessä on myöskin

keskusteltu siitä, mitkä ovat palvelupäivystyksessä toimimisen kannalta tärkeimpiä tietojärjestelmiä.

Valvonta- ja hälytyssektorille taas valittiin kaksi sille ominaista teemaa, jotka ovat sektorilla työskentelyn tärkeimmät tietojärjestelmät sekä henkilökohtainen varustaminen. Koska valvonta- ja hälytyssektorilla toimitaan paljon liikkeessä ja tien päällä, on tietojärjestelmien hallitseminen tärkeää työtehtävien suorittamisen kannalta. Tästä syystä on pyritty selvittämään, mitkä ovat harjoitteluohjaajien mielestä tärkeimpiä tietojärjestelmiä, jotka opiskelijan olisi hyvä hallita jo harjoittelun alkuvaiheissa. Henkilökohtainen kenttälaukku taas toimii jokaisen kentällä toimivan poliisimiehen varustelaukkuna, joka varustetaan kyseisen poliisimiehen tarpeiden mukaan lisävarusteilla ja mahdollisesti jonkinlaisella ravinnolla. Tätä teemaa käsiteltäessä on haluttu saada kokeneilta poliisimiehiltä vinkkejä siihen, kuinka opiskelijan kannattaisi varustaa kenttälaukkuaan ja minkälaisia muita varusteita tämän olisi hyvä hankkia.

3 AMMATILLISTA OSAAMISTA EDISTÄVÄ TYÖHARJOITTELU POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUSSA

Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelman mukainen opetus tähtää siihen, että koulukseen valittu opiskelija hankkii itselleen laajat perustiedot ja -taidot poliisina toimimista varten. Lisäksi opintosuunnitelman mukaisesti opiskelija tutustuu sisäiseen turvallisuuteen alana ja hankkii itselleen perustavanlaatuiset viestintä- ja kielitaidot. (Poliisiammattikorkeakoulu 2018, 1). Poliisiammattikorkeakoulun AMK-tutkinnon laajuus on 180 opintopistettä ja tutkinnon tavoitteellinen kesto on noin kolme vuotta (Poliisiammattikorkeakoulu 2018, 13). 180 opintopisteestä 55 kertyy Poliisiammattikorkeakoulun tutkinnon aikana suoritettavasta työharjoittelusta (Poliisiammattikorkeakoulu 2018, 7).

Valtioneuvoston asetus poliisista kertoo, että 1§ mukaan poliisimiehistä miehistöön kuuluvat vanhempi rikoskonstaapeli, vanhempi konstaapeli, etsivä ja nuorempi konstaapeli. Kymmenen kuukauden mittaisen työharjoittelunsa ajaksi opiskelija nimitetään nuoremman konstaapelin virkaan (Poliisiammattikorkeakoulu 2015, 7). Näin ollen opiskelija kuuluu poliisin lainmukaiseen miehistöön ja toimii siten poliisia ohjaavien toimivaltuuksien ja virkavastuunsa mukaan, vaikkakin kokeneemman poliisimiehen ohjauksessa. Opiskelija

voidaan nimittää nuoremman konstaapelin määräaikaiseen virkaan hänen opintoihinsa kuuluvan työharjoittelun ajaksi, sekä työharjoittelun jälkeen enintään vuoden mittaiseksi ajaksi (Asetus poliisin hallinnosta, 16:2§).

Ensimmäisenä opintovuotenaan Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija perehtyy poliisialaan, sen tieto-, taito- ja arvoperustaan, viestintä- ja vuorovaikutustilanteisiin sekä tutustuu poliisialaan ja sen muihin ydinosuusalueisiin kokonaisuutena (Poliisiammattikorkeakoulu 2018, 2).

Toisena opintovuotenaan opiskelija valmistautuu tulevaan työharjoitteluun, jossa hän viettää miltei opintovuoden mittaisen ajan ja paneutuu perehdyttämään ja kehittämään itseään poliisin perustehtäviä hoitaen. Harjoittelunsa aikana opiskelija osallistuu sekä valvonta- ja hälytyssektorin että rikostorjunnan sektorin toimintaan. Työharjoittelu opintojaksona on jaettu neljään harjoittelujaksoon: poliisiyksikön tukitoiminnot (1op), asiakaspalvelu ja lupavalvonta (5 op), valvonta- ja hälytystoiminta (27 op) ja rikostorjunta (22 op) (Poliisiammattikorkeakoulu 2018, 77). Jokaiselle opiskelijalle määrätään harjoittelupaikkakunnan poliisiasemalta kokenut poliisimies, jonka ohjauksessa ja perehdytyksessä opiskelija ryhtyy käytännön työtehtävien myötä syventämään ensimmäisen vuoden aikana oppimaansa.

Harjoittelijan tukena ja ohjaajana toimii harjoittelupoliisilaitoksella työskentelevä kokenut poliisimies, jonka päätehtäviä ovat muun muassa opiskelijan ohjaaminen työtehtävien asianmukaiseen suorittamiseen, arvioida opiskelijan toimia jatkuvasti sekä arvioida tämän sopivuutta alalle. (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 9).

Ennen harjoittelun aloittamista opiskelijan tulee varmistua siitä, että hän on hyväksytysti suorittanut kaikki Poliisiammattikorkeakoulun ajantasaisessa opetussuunnitelmassa mainitut harjoittelua edeltävät opinnot. Lisäksi Lain poliisin hallituksesta 15h§ mukaan poliisimiehen tulee ylläpitää työtehtäviensä edellyttämää kuntoa ja ammattitaitoa. Tästä syystä nuoremman konstaapelin tulee täyttää Poliisihallituksen määräyksen 2020/2013/4693 mukainen fyysinen kunto. (Poliisiammattikorkeakoulu 2018, 78).

4 RIKOSTORJUNNAN SEKTORI

Haastateltava 1: vanhempi rikoskonstaapeli, 14 vuotta poliisissa.

Haastateltava 2: rikosylikonstaapeli, 25 vuotta poliisissa.

Poliisiammattikorkeakoulun noin kolmen vuoden mittaiseen tutkintoon kuuluvasta työharjoittelujaksosta 22 opintopisteen laajuinen osuus on varattu rikostorjunnan sektorilla työskentelylle (Poliisiammattikorkeakoulu 2018, 77). Rikostorjunnan sektorilla työskentelyn aikana opiskelija tutustuu sektorin keskeisiin työtehtäviin ja toteuttaa itsenäisesti rikostorjuntaan ja rikostutkintaan liittyviä tehtäviä. Tällaisia tehtäviä ovat muun muassa kuulusteluiden suorittaminen, asiakaspalvelu, rikosilmoitusten kirjaaminen ja esitutkintapöytäkirjojen kasaaminen.

Esitutkintalaissa määritellään esitutkintaviranomaisen esitutkinnassa selvittävät asiat. Esitutkinnassa on selvittävä tapauksessa epäilty rikos ja sen teko-olosuhteet. Lisäksi esitutkinnan suorittamista varten on selvittävä esitutkinnan asianosaiset ja heidän asemansa. Esitutkinnan aikana tulee myös selvittää minkälaista vahinkoa tai hyötyä rikoksella on saatu aikaan ja minkälaisia mahdollisuuksia rikoksella saadun omaisuuden palauttamiseksi on. Tämän lisäksi selvitetään asianomistajan korvausvaatimus ja sen täytäntöönpano, kuka ajaa kyseisessä rikosaisassa yksityisoikeudellisia vaatimuksia sekä se, aikovatko asianomistaja ja rikoksesta epäilty antaa suostumuksensa rikosaisan kirjalliseen menettelyyn. (Esitutkintalaki 1:2§).

Näiden asioiden selvittäminen vaatii tapausta selvittäväältä tutkijalta asian laadun mukaisia tiedonhankintakykyjä, tiettyä kuulustelutaktiikkaa, asiakaspalvelukykyjä, suunnittelutaitoa sekä rikosoikeudellista tietämystä. Kaikki kerätty tieto, kuulustelut, pöytäkirjat ja päätökset sekä asiaan kuuluvat liitteet kasataan lopulta esitutkintapöytäkirjaksi, joka etenee lopulta syyttäjälle syyteharkintaa varten. Kaiken tämän nuorempi konstaapeli suorittaa poliisin virkamiehenä omaa asiantuntemustaan ja ammattitaitoaan hyväksikäyttäen.

4.1 Ensimmäisten työpäivien ja ensimmäisen työviikon tavoitteet

Haastateltaessa kahta rikostorjunnan sektorin harjoitteluohjaajaa, nousi ensimmäisten työpäivien ja viikkojen osalta monia yhteneviä huomioita.

Ensimmäisten työvuorojen tavoitteena nousi kummassakin haastattelussa ensisijaisesti esille se, että aivan ensimmäisenä opiskelijan täytyy tutustua uuteen poliisilaitokseen ja sen tapoihin. Talossa liikkuminen ja työyhteisöön tutustuminen olivat ensisijaisia toimia, jotka tulisi suorittaa ensimmäisten päivien aikana.

”Ensimmäiset päivät on sitä, että oppii liikkumaan talossa ja oppii tuntemaan ihmisiä. Ei siinä ensimmäisinä päivinä käytännön työasioista voi hirveästi puhua.” Haastateltava 1.

”Alkuun olisi hyvä sisäistää, ketä meillä on töissä ja kuka tekee mitäkin. Tutustua alueeseen kartan tai jonkin muun avulla.” Haastateltava 2.

Ensisijaisen tärkeäksi ei koettu sitä, että opiskelija ryhtyy heti töihin tullessaan kasaamaan pöytäkirjoja ja tutkimaan rikoksia. Vaikkakin Poliisiammattikorkeakoulu antaa samat valmiudet jokaiselle opiskelijalle, tulee millä tahansa alalla huomioida ihmisten ja persoonien erilaisuus. Työaktiivisuutta käsiteltäessä etenkin haastateltava 1 halusi tuoda esiin sen, että meistä jokainen on persoona ja jokainen työntekijä ja harjoittelija on erilainen.

Ensimmäisten työvuorojen ja ensimmäisen työviikon aikana harjoitteluohjaajat myöskin ohjeistavat harjoittelijaa seuraamaan aktiivisesti muiden tutkijoiden työskentelyä. Osa harjoitteluohjaajista puhuu niin sanotun ”työkalupakin” luomisesta ja keräämisestä, jolla tarkoitetaan sitä, että työtapoja ja toimintamalleja kerätään seuraamalla kokeneempien poliisimiesten työskentelyä. Tällaista seuraamista ja tiedonkeruuta suosittelivat myöskin tähän työhön haastatellut harjoitteluohjaajat. Lisäksi pienistäkin asioista rohkaistiin kysymään ja pyytämään apua. Vaikka jokin asia tuntuisi sille, että sen kuuluisi olla itsestäänselvyys, tulee rohkeus avun kysymistä varten opetella, mikäli sitä ei vielä harjoitteluun saapuessa hallitse.

Poliisiammattikorkeakoulussa poliisiksi opiskeleva saa muun muassa poliisilakia, rikoslakia, perustuslakia, toimivaltaa, tieliikennelakia ja esitutkintalakia koskevan kattavan opetuksen ja perehtyy poliisin toimintaa ohjaaviin lainalaisuuksiin ja oikeaoppisiin toimintamalleihin. Poliisiammattikorkeakoulu ei kuitenkaan voi valmistaa opiskelijaa siihen, millaisia eri toimintatapoja eri laitoksilla, asemilla tai työntekijöillä on. Tämä oli asia, johon ohjaajat halusivat harjoittelijan kiinnittävän huomiota. Tämä myöskin liittyi tiiviisti edellä käsiteltyyn oman ”työkalupakin” rakentamiseen, joka tapahtuu suurelta osin

seuraamalla kuinka vanhemmat kollegat tekevät työnsä. Huomioitavaa uusi toimintatapoja omaksuttaessa on se, että siinä missä joissain työtavoissa tai toimintamalleissa voi olla eriäviä käytänteitä työntekijöiden välillä, tulee jokaisen tavan ja toiminnan olla poliisin työskentelyä ohjaavaan lakiin perustuvaa.

Haastattelussa saatujen vastausten mukaan ensimmäisinä työpäivinä harjoittelijan on hyvä valmistautua seuraamaan muiden työskentelyä ja imemään sitä kautta ensimmäisiä työelämälähtöisiä oppeja. Käytännön asiat tulee hallita ensin, minkä lomassa kartoitetaan sitä, mistä erilaisiin tietoihin pääsee käsiksi, kuka vastaa mistäkin toimista, mihin valmiit työt toimitetaan, kuka tekee pöytäkirjoihin ja tutkintailmoituksiin päätökset ja mistä eri sektoreiden työntekijät löytyvät.

”Moni ajattelee, että ensimmäisestä päivästä lähtien pitäisi tehdä kaikki niin kuin kaikki muukin työväki, mutta sitä työn tekemistä on muutakin kuin se, että tekee jotain uutta juttua. Se, että tutustuu vanhoihin juttuihin ja katsoo mitä on tehty, katsoo vaikka, että mistä se esitutkintapöytäkirja koostuu, mitä toimenpiteitä siellä on tehty. Se on minun mielestä myös tehokasta työtä. Siitä saa hyvän opin.” Haastateltava 2.

Ensimmäisten työpäivien yhtenä tavoitteena nostettiin esille myöskin se, että vaikkakin aivan heti tehokasta tutkintaa harjoittelijan ei oleteta suorittavan, tulee ensimmäisten viikkojen aikana kyetä suorittamaan joitain konkreettisia tutkintaan liittyviä työtehtäviä. Tällaisista tehtävistä esimerkkeinä nostettiin esille kuulustelulomakkeiden käytön hallitseminen, tiedonhaku poliisin tietojärjestelmistä, puhelinkuulusteluiden ja helppojen henkilökohtaisesti suoritettavien kuulustelujen tekeminen. Näiden tueksi esille nousi se, kuinka tutkijan tulee kyetä luomaan suunnitelmia työpäivilleen.

” Ensimmäisten viikkojen aikana rikostorjunnassa pitää opetella miettimään sitä, että miten suunnittelet sun työpäivät, jotta saat niin sanotusti tehtyä jotain. Aluksihan niitä juttuja pyörittelee ja miettii, että mitähän niiden kanssa tekisi. Jossain vaiheessa pitää kuitenkin ryhtyä toimimaan..” Haastateltava 1.

4.2 Työssäjaksaminen

Käsiteltäessä työssäjaksamista rikostorjunnassa, haastatteluissa keskityttiin paljolti siihen, kuinka opiskelijan kannattaa valmistautua rikostorjunnan työn jatkumonaisuuteen ja

keskeneräisyyteen. Jatkumolla haastatteluissa on tarkoitettu sitä, kuinka yhden tapauksen tutkinta saattaa jatkua useita päiviä, viikkoja tai jopa kuukausia.

Rikostorjunnan työn keskeneräisyys ja juttupinojen käsittely on asia, jota Poliisiammattikorkeakoulu ei voi opettaa opiskelijoilleen. Koululla tehtävät harjoitukset simuloivat hyvin sitä, millaisia toimia erilaisten rikosten tutkinta vaatii, mutta luonnollisesti harjoituksissa käsitellään pääsääntöisesti vain yhtä tapausta kerrallaan ja harjoitustapaukset tutkitaan loppuun nopeasti.

Rikostorjunta työnä eroaa valvonta- ja hälytyssektorin työstä monella tapaa, mutta mahdollisesti suurin ero on jatkumossa.

”Tää meidän homma on vähän sellaista jatkumoa. Se mikä tehtiin eilen, niin se jatkuu ehkä tänään tai huomenna tai ensi viikolla. VHS-sektorilla (valvonta- ja hälytyssektorilla) kun tekee työvuoron niin se keikka kun loppuu, niin se ei välttämättä huomenna jatku. Se on vähän erilaista” Haastateltava 2.

Haastatteluissa ilmi tuli se, että jatkumoon ja siihen tottumiseen ei voi niinkään valmistautua. Enemmän haastateltavat ohjeistivat opiskelijoita mieltämään sen tosiseikan, että rikostorjunnan työssä tapausten selvittäminen vie aikaa ja montaa eri tapausta pitää käsitellä samaan aikaan. Näin ollen haastatteluissa käsiteltiin sitä, kuinka harjoittelijan kannattaa huomioida tuo keskeneräisyyden mahdollisuus.

”Niitä uusia juttuja tulee aina pöydälle ja pitää huomioida se, että jos on ajatellut, että mä nyt teen tämän yhden jutun ensin, niin se ei välttämättä toimikaan. Se uusi juttu voi olla kiireellisempi ja se edellinen pitää jättää kesken. Ja siihen oppii vasta työtä tehdessä.” Haastateltava 1.

Esimerkiksi Sisä-Suomen poliisilaitoksella vuonna 2016 tammi-maaliskuulta poimittujen tilastojen mukaan keskimääräinen rikosten tutkinta-aika oli 137 vuorokautta. Tämä tilasto piti sisällään tutkitut rikoslakirikokset pois lukien liikenne rikokset (Sisä-Suomen poliisilaitos, 2016). Jo tästä voi päätellä, millaiseen jatkumoon ja keskeneräisyyteen harjoittelijan kannattaa valmistautua työelämäänsä saapuessaan.

”En tiedä sanotaanko siellä koululla (Poliisiammattikorkeakoululla), että kuinka kauan keskimäärin juttujen käsittelyyn voi mennä aikaa. Rattispöytäkirjan (liikennejuopumuksesta kirjatun rikoksen esitutkintapöytäkirja) voi tehdä viikossa, alle kahdessa viikossa, mutta muuten joku puolen vuoden, vuoden tai puolentoista vuoden tutkinta-aika on ihan normaali.” Haastateltava 1.

Jatkumoa ja keskeneräisyyttä käsiteltäessä haastateltavat nostivat esille sen, että näihin kahteen asiaan oppii vain työtä tekemällä. Edellä mainittuihin ei niinkään voi valmistautua, vaan ne ovat asioita, jotka tulee tiedostaa rikostorjunnan ja -tutinnan työtehtävien osana. Nämä asiat ovat kuitenkin hyvin paljon liitoksissa työssäjaksamiseen, johon valmistautumiseen haastateltavilla oli ohjeita.

Yleisesti puhuttaessa työssäjaksamisesta, haastateltavat korostivat sitä, että opiskelijan tulee kyetä pyytämään apua aina sitä tarvitessaan. Lisäksi haastateltavat painottivat sitä, että omasta jaksamisesta tulee pitää huolta ja mieltä painavista asioista tulee kyetä keskustelemaan työkavereiden kanssa. Haastateltavat toivat myöskin esille sen, ettei työelämässä tarvitse olla niin sanotusti ”yli-ihminen”. Jokaiselta odotetaan, että he tekevät työelämässä sen, minkä jaksavat. Myös ylikuormittumisesta ja mieltä painavista asioista tulee keskustella jollekulle omassa työyhteisössä.

”Opiskelija ei voi myöskään itse tietää koulussa, että mikä häntä tulee kuormittamaan, niin siihen ei oikein voi oikein valmistautua.” Haastateltava 1.

Poliisiammattikorkeakoulun 2018-2020 opetussuunnitelman mukaan Ammatillista osaamista edistävä harjoittelu- opintojakson hyväksytyyn suoritukseen vaaditaan se, että opiskelija suorittaa harjoittelujaksot hyväksytysti. Haastatteluiden aikana työssäjaksamista käsiteltäessä esille nousi kysymys siitä, kuinka harjoitteluohjaaja neuvoisi sellaista opiskelijaa, joka joko jo ennen rikostorjunnan jakson alkua tai sen aikana huomaa, ettei rikostorjunta vaikuta sektorille, jolle kyseinen opiskelija haluaisi tulevaisuudessa työllistyä.

Vastaus tähän oli, että tämänhetkinen koulutusjärjestelmä on onnistunut siinä, että poliisiopiskelijalla on mahdollisuus tutustua harjoittelun aikana moneen eri sektoriin kuten valvonta- ja hälytyssektoriin, rikostorjuntaan, ulkomaalaisvalvontaan, tekniseen tutkintaa ja liikennevalvontaan. Lisäksi haastateltava 2 halusi nostaa esiin sen, että kaikki sektorit tukevat toisiaan. Lisäksi esiin nostettiin se, kuinka ammattitaito lisääntyy sitä mukaa, kun

työn tekijä saa olla eri sektoreilla töissä. Näin työntekijän ei ole tarpeen vain kuvitella, millaista toisella sektorilla työskentelevän henkilön työ on, sillä tämä on jo tehnyt kyseisen sektorin töitä.

”Samassa joukkueessahan me ollaan, vaikka on eri vuorot ja eri väriset vaatteet päällä. Samaan suuntaan sitä palloa potkitaan.” Haastateltava 2.

4.3 Palvelupäivystys

Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen Imatran poliisiasemalla rikosilmoitusten vastaanotto eli palvelupäivystys palvelee asiakkaita arkisin kello 08.00-12.00 (Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen henkilöstöopas, 11). Tutkinnan työntekijät työskentelevät vuorollaan palvelupäivystyksessä ja ottavat vastaan asiakkaisen ilmoituksia sekä opastavat tarvittaessa esimerkiksi rikosprosessin etenemiseen liittyvissä asioissa.

Rikosilmoitusten vastaanottoon asiakkaat saapuvat useimmiten kysyäkseen neuvoa yleisimpiin rikosasioihin tai tekemään ilmoituksen heihin kohdistetusta tai heidän tietoonsa tulleesta rikoksesta. Tämän teeman tavoitteena oli saada selville, kuinka harjoitteluohjaajat ohjeistaisivat harjoittelijaa valmistautumaan palvelupäivystyksen työvuoroihin.

”Tuo palvelupäivystys, rikosilmoitusten vastaanotto, on sellainen paikka, että siihen pitää valmistautua silleen, että siihen voidaan tulla kysymään ihan mitä vaan maan ja taivaan väliltä.” Haastateltava 1.

Haastateltava 2 vastasi haastattelussaan myöskin, että palvelupäivystys on paikka, jossa työskentelevälle saattaa tulla vastaan hyvin yllättäviä tilanteita. Usein asiakkaat pyytävät neuvoa ja ohjeita koskien jonkin rikosprosessin etenemistä tai heidän itsensä tekemän rikosilmoituksen etenemistä. Itse asiakkaiden asioihin tai asiakkaisiin itseensä ei haastateltavien mielestä voi erityisemmin varautua tai valmistautua. Haastatelluissa käsiteltiin tästä syystä joitain asioita, jotka opiskelijan kannattaa ottaa huomioon tai joihin tutustua ennen omia ensimmäisiä palvelupäivystysvuoroja.

”Pääasiassahan tuo (palvelupäivystys) on rikosilmoitusten kirjaamista. Itse pitää arvioida, että minkälaisen rikosilmoituksen kirjaa ihan (rikos)nimikkeestä lähtien. Muutoin se

(rikosilmoituksen vastaanottaminen) on sen kirjaamista, mitä asiakas kertoo. - - Olisi hyvä hahmottaa kirjataanko S- vai R-ilmoitus.” Haastateltava 2.

Imatran poliisiasema sijaitsee noin kymmenen kilometrin päässä Venäjän ja Suomen erottavalta rajalta. Lisäksi Konnunsuon vastaanottokeskus sijaitsee noin kolmenkymmenen kilometrin ja Imatran vastaanottokeskus noin yhden kilometrin päässä Imatran poliisiasemalta, jolloin turistit ja vastaanottokeskusten asukkaat kuuluvat myöskin aika-ajoittain poliisin asiakkaisiin. Tähän liittyen haastateltava 1 halusi tuoda esiin sen, että Imatran poliisiaseman palvelupäivystyksessä kannattaa varautua siihen, että kielimuuri saattaa aiheuttaa ongelmatilanteita.

Toisenlaisia haastavia palvelutilanteita saattavat aiheuttaa mielenterveysongelmista kärsivät asiakkaat. Alzheimeria, skitsofreniaa tai muuta mielenterveyshäiriötä sairastavat asiakkaat saattavat saapua tekemään poliisille ilmoituksen heihin kohdistuneesta rikoksesta. Tällaista sairautta poteva saattaa myöskin tehdä uudelleen ilmoituksen asiasta, jonka hän on jo aiemmin saattanut poliisin tietoon. Mikäli asiasta on jo tehty ilmoitus tai asiaan on jo tehty toimenpiteitä tai jopa päätös, voi tämän saattaa asiakkaan tietoon.

Haastatteluissa tuli esille hankalia tilanteita käsiteltäessä se, kuinka toimia, kun edellä mainitun tyyppinen asiakas saapuu palvelupäivystykseen. Poliisiammattikorkeakoulussa opiskelijat saavat opetusta mielenterveyden häiriöistä sekä koulutusta niistä kärsivien ihmisten kohtaamiseen työelämässä. Palvelupäivystyksessä esiintyy etenkin yksi mielenterveyshäiriön piirre, joka on toistuvien ilmoitusten tekeminen samasta asiasta. Näissä tapauksissa harjoitteluohjaajat opastavat harjoittelijaa pyrkimään sellaisen toimintaan, joka ei lisää asiakkaan harjoja. Tavoitteena on saada asiakkaalta selville hänen ydinasiansa, jonka hän haluaa saattaa poliisin tietoon. Haastateltavat ohjeistivat valmistautumaan palvelupäivystyksen asiakkaisiin yleensäkin niin, että asiakkaalta saataisiin mahdollisimman tehokkaasti esille heidän ydinasiansa. Asiakkaan kanssa keskustellessa tavoitteena olisi selvittää, halutaanko jostain asiasta tehdä rikosilmoitus, halutaanko jostain asiasta kertoa jotain vai halutaanko johonkin asiaan liittyvään kysymykseen vastaus. Mitä he toivovat poliisin tekevän heidän eteensä siinä tilanteessa?

Luonnollisesti tällaiset tilanteet ja erityisesti monimutkaiset tapaukset tai edellä mainittuja sairauksia sairastavat ihmiset ovat opiskelijalle pääsääntöisesti uusia ja vieraita tilanteita ja kokemuksia, jolloin omaehtoinen työskentely ei ole välttämättä täysin mahdollista. Jälleen

tähän ohjaajat vahvasti kannustavat harjoittelijaa kääntymään vanhemman kollegan puoleen ja pyytämään ohjeistusta.

Kollegan tuki on myöskin työturvallisuusasia. Palvelupäivystys on kaikille asiakkaille avoin, jolloin mistä tahansa syystä johtuen myöskin tuohtuneet ja hermostuneet asiakkaat ovat asiakaspalvelun piirissä. Haastateltava 2 ohjeistaa, että mikäli opiskelija havaitsee, että palvelupäivystykseen on saapumassa henkilö, joka vaikuttaa jollain tasolla tuohtuneelle tai aggressiiviselle, on tästä suositeltavaa ilmoittaa tietyissä tapauksissa jollekulle toiselle työntekijälle, joka tarvittaessa saapuu harjoittelijan tueksi selvittämään asiaa.

Vaikkakin palvelupäivystyksessä ei oleteta opiskelijan osaavan vastata kaikkiin asiakkaiden ongelmiin ja kysymyksiin heti asian tullessa esille, on tämän hyvä hallita ne työkalut, jotka helpottavat palvelupäivystyksen sujuvuutta ja tehokkuutta. Tästä syystä haastateltavilta tiedusteltiin mitkä ovat heidän mielestään sellaisia tietojärjestelmiä, jotka opiskelijan olisi hyvä hallita heti harjoittelun alussa, jotta palvelupäivystyksessä toimiminen olisi sujuvampaa. Vastaukset olivat suhteellisen yhteneviä ja tärkeimmiksi tietojärjestelmiksi nimettiin PATJA ja Rikitrip. Rikosilmoituksen kirjaaminen tulee olla palvelupäivystyksessä työskenneltäessä hallinnassa ja Rikitripiltä on mahdollisuus hankkia lisätietoja asiasta riippuen. Lisäksi ATJ, VTJ ja LVS nimettiin hyödyllisimmiksi järjestelmiksi, joita voi hyödyntää palvelupäivystyksen vuorojen aikana. Myöskin Googlen ja Finlexin oikeaoppisesta käytöstä on haastateltavan 1 mukaan hyötyä palvelupäivystyksessä.

Teeman lopuksi keskustelimme myös siitä, millaisia tietoja palvelupäivystyksestä ei luovuteta asiakkaille. Jotkut asiakkaat saapuvat palvelupäivystykseen kysymään tietoja heitä koskevasta tutkinnasta tai he saattavat haluta itselleen tutkintaan liittyviä asiakirjoja tai tutkintailmoituksen.

”Jos joku tulee jostain jutun tutkinnasta kysymään ja se ei ole sinun oma tutkima juttu, niin faktahan on se, että sinä et tiedä, mitä toimenpiteitä siihen (tutkintaan) on tehty ja mitä siihen ollaan tekemässä.” Haastateltava 1.

Mikäli asianosainen kuitenkin haluaa saada itselleen tutkintaan liittyviä tietoja, on hänellä siihen lain määräämiltä osin oikeus. Tällöin haastateltavat ohjeistavat mieluummin antamaan asiaa hoitavan tutkijan tai tutkinnanjohtaja yhteystiedot, joko sähköpostiosoitteen taikka puhelinnumeron. Tämän myötä tietystä tutkinnasta perillä oleva ja itse asiaa hoitava

ja siitä vastaava henkilö voi antaa oikeellista tietoa asian tutkintaan ja sen etenemiseen liittyen.

4.4 Uuteen työympäristöön tutustuminen

Monelle Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijalle harjoittelupaikkakunta ja -poliisilaitos saattaa olla täysin vieras taikka vain vähän tuttu. Suomen paikallispoliisi koostuu yhdestätoista poliisilaitoksesta (Poliisi, Paikallispoliisi), joiden alaisuudessa on useita poliisiasemia. Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija voidaan määrätä sen hetkisten mahdollisuuksien mukaan mille tahansa poliisilaitokselle mihin päin Suomea tahansa.

Uuteen työympäristöön ja uuteen poliisilaitokseen ja -asemaan tutustutaan perehdyttämisjakson aikana sekä luonnollisesti töitä tehdessä. Haastatteluissa käsiteltiin kuitenkin yhtenä teemana sitä, onko harjoittelijan mahdollista joillain tavoin tutustua omaan uuteen työalueeseensa ennen harjoitteluun saapumistaan. Haastateltaville esitetystä haastattelurungossa listattiin tiettyjä asioita, joihin tutustumisen tarpeellisuutta käsiteltiin haastatteluissa. Nämä asiat olivat oman alueen uutisiin tutustuminen, oman alueen henkilöstöoppaaseen tutustuminen, oman alueen päällikköihin ja tutkinnanjohtajiin tutustuminen sekä oman alueen henkilöstöön ja resursseihin tutustuminen.

Haastateltavat kokivat, että oman alueen uutisiin tutustuminen etukäteen on hyvä asia. Näin opiskelija pysyy hieman niin sanotusti kartalla siitä, mitä oman alueen sisällä tapahtuu ja millaisista asioista uutisoidaan. Haastateltava 1 halusi kuitenkin huomauttaa, että tutustuessa oman alueen uutisiin tai uutisointiin yleensäkin, tulee lukijalla olla tietynlainen medianlukutaito.

”Mitä milloinkin julkisuudessa tai uutisissa julkaistaan, niin onko se koko totuus, mitä siellä kirjoitetaan?” Haastateltava 1.

Mikäli harjoittelija haluaa tutustua oman alueensa henkilöstöön, tutkinnanjohtajiin ja päällikköihin, kannattaa hänen muistaa, että kaikki tieto, joka julkisilla alustoilla ja henkilöstöoppaissa julkaistaan ei välttämättä pidä paikkansa. Haastateltava 2 piti näihin resursseihin tutustumista hyvänä ja ohjeisti harjoittelijaa tekemään itselleen jonkinlaisen listan alueella toimivista yhteystiedoista. Hän koki, että laitoksen asemien esikäsittely-

yksiköiden yhteystiedot on hyvä olla käsillä, jotta osaa tarvittaessa ottaa yhteyttä jonkin toisen aseman esikäsittely-yksikköön.

Haastateltava 1 huomautti henkilöstöä käsittelevien tietojen osalta, että joskus tietoja ei välttämättä ole päivitetty, jolloin ne eivät välttämättä pidä myöskään paikkansa. Lisäksi hän halusi huomauttaa, että myöskään tietyille alustoille merkatut resurssit eivät aina pidä paikkaansa.

”Jos katsoo työvuorolistaa niin onhan täällä porukkaa. Mutta ketä täällä sitten oikeasti on? Toiset on vapaalla, toiset saikulla (sairaslomalla) toiset lomalla, niin ei niitä resursseja sitten olekaan.” Haastateltava 1.

Haastateltavat kokivat, että mikäli harjoittelijalla on mahdollisuus hankkia itselleen oman laitoksensa henkilöstöopas, on siihen tutustuminen hyväksi ennen harjoittelun alkua, sillä se saattaa sisältää harjoittelijalle hyödyllisiä laitosta koskevia käytännön asioita. Kaakkois-Suomen poliisilaitokselle on oma henkilöstöoppaansa, joka löytyy Kaakkois-Suomen Sinetin etusivulta. Kun opas on päivitetty, merkataan sen päivittämispäivämäärä oppaan linkin osaksi, jolloin lukija tietää, milloin oppaaseen on lisätty viimeisin tieto. Välttämättömäksi oppaaseen tutustumista ei koettu.

5 VALVONTA- JA HÄLYTYSSEKTORI

Haastateltava 3: vanhempi konstaapeli 13 vuotta poliisissa.

Haastateltava 4: vanhempi konstaapeli 13 vuotta poliisissa.

Valvonta- ja hälytystoiminnan osajakso kattaa 27 opintopistettä Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijan työharjoittelusta. Valvonta- ja hälytyssektorilla työskennellessään opiskelijan harjoitteluohjaaja toimii tämän työparina ja ohjeistaa opiskelijaa, kun tämä opettelee kyseiselle sektorille ja poliisin työlle tavanomaisia tehtäviä. (Poliisi (AMK) harjoittelu, Opas opiskelijoille, ohjaajille ja yhdyshenkilöille 2017, 5).

Valvonta- ja hälytyssektorin osajaksolla opiskelija kehittää taitojaan hoitaessaan muun muassa tavallisimpia hälytystehtäviä, liikennevalvontaa ja järjestyksenvalvontaa. Lisäksi

hän kehittää taitojaan poliisiajoneuvon kuljettamisessa, asiakkaiden puhuttamisessa ja kohtelussa, viestijärjestelmien käytössä ja, mikäli työtehtävät sitä vaativat, voimankäytössä (pois lukien koulutustilaisuudet). (Poliisi (AMK) harjoittelu, Opas opiskelijoille, ohjaajille ja yhdyshenkilöille 2017, 5).

Haastateltaessa valvonta ja hälytyssektorin ohjaajien kanssa on pyritty käsittelemään teemoja, jotka ovat valvonta- ja hälytyssektorin työnkuvalle ominaisia. Lisäksi valittaessa haastatteluissa käsiteltäviä teemoja, on pyritty huomioimaan se, että tyypillisesti valvonta- ja hälytyssektorilla työtehtävät saattavat tulla harjoittelijapartion hoidettavaksi hyvinkin nopeasti ensimmäisen vuoron alun jälkeen.

5.1 Ensimmäisten työvuorojen ja ensimmäisen työviikon tavoitteet

Kuten rikostorjunnan sektoria koskevassa haastattelussa, myöskin valvonta- ja hälytyssektorin haastattelut aloitettiin käsittelemällä sitä, kuinka opiskelijan kannattaisi valmistautua valvonta- ja hälytyssektorin ensimmäisiin työvuoroihin. Haastateltavilta kysyttiin, mitkä ovat ensimmäisten vuorojen ja mahdollisesti ensimmäisen työviikon tavoitteet opiskelijan kanssa.

Kumpikin haastateltavista oli yhtä mieltä siitä, että kuten rikostorjunnassa, myöskin valvonta- ja hälytyssektorilla oman talon tunteminen on ensimmäinen tavoite. Omalta asemalta tulee löytää tarpeelliset varusteet ja niiden säilytystilat. Lisäksi omalta asemalta tulisi löytää yleensäkin ne tilat ja tarpeellinen kalusto, jota työntekijä tarvitsee jokapäiväisessä työskentelyssä.

Tämän lisäksi haastateltava 3 nosti esille sen, että opiskelijan on hyvä kerätä itselleen ylös tärkeimmät yhteystiedot henkilöistä, joille ilmoitetaan erilaisista työsidonnaisista seikoista. Tällaisiksi asioiksi nostettiin kenttäjohtajan, oman ryhmänjohtajan ja oman harjoitteluohjaajan puhelinnumerot etenkin silloin, kun harjoittelijalla on tarve ilmoittaa, että hän on estynyt saapumasta töihin. Myöskin Tilannekeskuksen puhelinnumero nimettiin yhdeksi tärkeäksi yhteystiedoksi.

”TIKE on sellainen yleispaikka, että TIKE:n numerolla pärjää hyvin pitkälle.”
Haastateltava 3.

Tilannekeskuksen puhelinnumero nousi haastateltavan 3 haastattelun aikana esille myöskin silloin, kun haastattelussa käsiteltiin omaan toiminta-alueeseen tutustumista ennen harjoittelun alkua. Haastateltava 3 toi esille myös tuolloin Tilannekeskuksen puhelinnumeron tarpeellisena esille sillä Tilannekeskus on paikka, johon haastateltavan mukaan uudella paikkakunnalla oleva opiskelija voi tarvittaessa soittaa ensimmäisen päivän aamuna, kertoa olevansa tulossa harjoitteluun ja pyytää apua ja ohjeistusta siihen, kuinka hän löytää oikeaan paikkaan.

Haastattelussa käsiteltiin myöskin sitä, millaisia konkreettisesti työsidonnaisia asioita on tarkoitus hallita ensimmäisten vuorojen jälkeen. Tätä asiaa käsiteltäessä on myöskin huomioitu se, että valvonta- ja hälytyssektorilla työtehtävät saattavat sattua omalle partiolle hyvinkin pian ensimmäisen vuoron alun jälkeen.

Kuten *Poliisi (AMK)*, *Opas opiskelijoille, ohjaajille ja yhdyshenkilöille* kertoo, opiskelija suorittaa valvonta- ja hälytyssektorin aikana tavanomaisia poliisin tehtäviä. Kuten edellä on mainittu, nämä tehtävät voivat alkaa hyvin pian töiden aloittamisen jälkeen. Tähän aiheeseen haastateltava 4 on kertonut, että kun opiskelija tulee koulusta työharjoitteluun, tulisi tällä olla jonkunlaiset valmiudet toimia tavanomaisilla keikoilla ainakin ohjauksen alaisuudessa. Lisäksi hän on huomauttanut, että valvonta- ja hälytystoiminnan lomassa voimankäyttötilanteet saattavat tulla hyvinkin äkkiä vastaan. Tällöinkin opiskelijalla tulisi olla valmiudet toimia ohjaajansa apuna ja tukena.

Edelliseen liittyen on myös keskusteltu siitä, voiko opiskelija valmistautua konkreettisesti joillain keinoin edellä mainittuihin yllättäviin tilanteisiin.

”- - Eihän sitä pysty kuin koululla harjoittelemaan. - - Voi olla, että heti joutuu käymään ihmiseen käsiksi ja käyttämään ihmiseen voimaa, että ettei siinä sitten jäädy.” Haastateltava 4.

Kumpikin haastateltava toi esiin sen, että olisi hyvä, jos harjoittelijalla olisi hallussaan tavallisimmat valvonta- ja hälytyssektorilla käytettävät tietojärjestelmät. POKE:n (poliisin kenttäjärjestelmä) hallitseminen nousi esille kummassakin haastattelussa. Haastateltavat kokivat, että harjoittelijan olisi hyvä osata POKE:n käyttö pääpiirteittäin, jotta tehtävien vastaanottaminen, niiden luominen, suorittaminen ja erilaisten kyselyiden tekeminen olisi sujuvaa. Mikäli harjoittelija on ensimmäisissä vuoroissaan apukuljettajana ja hänen

ohjaajansa kuljettajan paikalla, jää ajoneuvon tietokoneen ja POKE:n käyttö käytännössä kokonaisuudessaan harjoittelijan tehtäväksi.

”Se, että pääsee järjestelmiin. PATJA, Rikitrip, ATJ. Tai POKE:n kautta onnistuu perus tietojenhaku. Minne pitää laittaa rekisterinumero, minne asiakkaan henkilötunnus, jotta saadaan ulos ne tiedot, mitä tarvitaan.” Haastateltava 3.

5.2 Työ-minä ja asiakkaiden kohtaaminen

Haastateltavilta kysyttiin, kuinka opiskelijan kannattaisi valmistautua asiakkaiden kohteluun ja heidän puhuttamiseensa. Haastateltavilta on kysytty muun muassa, millaisia asioita he ohjeistaisivat opiskelijan huomioivan asiakkaisen kohtelussa ja heidän kanssaan asioidessa.

”Jutellaan aivan samalla tavalla, kuin me jutellaan tässä nyt. Ei siinä tarvitse olla tavallaan kruunu päässä ja puhutella kuin jotain alamaista. Ei se toimi niin, ei tule onnistumaan. - - Hyvää päivää, mitä saisi olla, kiitos, anteeksi, näkemiin. Ihan perus ihmisten keskeistä kanssakäymistä. Ei sen erikoisempaa.” Haastateltava 3.

Haastateltavilta myöskin tiedusteltiin, onko poliisilla olemassa niin sanottua ”työ-minää” eräänlaista roolia, joka tulee ammatin myötä työtehtävillä esiin. Lisäksi, mikäli tällainen ”työ-minä” on olemassa, onko se asia, jota harjoittelijan kannattaa lähteä rakentamaan jollain tasolla.

”Voihan se joillain olla, että kun vetää haalarin päälle niin sitten. Ehkä ajatellut sen niin, että se tulee luonnostaan se oma työ-minä sitten kokemuksen myötä.” Haastateltava 4.

”En tiedä onko tällaista ”työ-minää” olemassa. Jollain tavalla voi olla, mutta pidemmällä tähtäimellä pysyy ihan omana itsenään. Ei siinä tarvitse alkaa nostamaan itseään millekään jalustalle niin sanotusti, kun on töissä. On oma itsensä.” Haastateltava 3.

”Uskaltaa reippaasti puhuttaa ja mieltää sen, että on virkamies ja on oikeus kysellä asiaan liittyvää rohkeasti. Tilanteen mukaan niitä asiakkaita käsittelee.” Haastateltava 4.

”Tietysti pitää olla määrätietoinen. Jos on joku tehtävä, niin kun siellä antaa ohjeita ja määräyksiä niin niitä noudatetaan” Haastateltava 4.

”Sitten kun käsketään niin sitten käsketään, se on hyvin yksinkertainen juttu. Silloin mennään sen viran antamien valtuuksien mukaisesti ja tarvittaessa käsketään asiakasta toimimaan jollain tavalla jostain syystä, mikä se ikinä onkin. Noin muutoin siinä ei tarvitse alkaa mitään erikoista rakentelemaan.” Haastateltava 3.

”Yleinen ohje, jonka olen sanonut, on että kannattaa oppia erottamaan työaika ja vapaa-aika toisistaan. Havaintoja ja muuta saa toki tehdä ja kaikkihan niin toimiikin, mutta sitten työt tehdään työajalla ja vapaalla ollaan vapaa-ajalla.” Haastateltava 3.

Haastateltavat eivät kokeneet, että harjoitteluun saapuvan opiskelijan kannattaa pohtia erityisen ”työ-minän” rakentamista. Enemmän he kannustavat rohkeaan ja inhimilliseen tavallisten ihmisten keskeiseen kanssakäymiseen ja normaaliin keskusteluun asioista. Huomioitavana asiana he kuitenkin nostivat esille sen, että poliisi toimii tehtävillään aina virkamiehenä ja mikäli virkamies antaa tehtävänsä puitteissa ohjeita ja määräyksiä, niitä tulee kohteen myöskin noudattaa. Lisäksi huomioitavaksi asiaksi nostettiin se, että vaikkakin tavanomainen kanssakäyminen asiakkaan kanssa on tietynlainen avain hyvään asiakas-poliisi-suhteeseen, ovat tilanteet, joissa asiakasta joudutaan käskyttämään, aivan eri asia.

5.3 Valvonta- ja hälytystoiminnan tärkeimmät tietojärjestelmät

Kuten edellä on jo mainittu, valvonta- ja hälytystoiminnan tehtävät saattavat tulla eteen hyvinkin nopeasti, jolloin työn lomassa käytettävien tietojärjestelmien käyttö ja niiden hallitseminen tulee käsille. Lisäksi valvonta- ja hälytyssektorilla työskentelevien poliisimiesten työtehtäviin kuuluu tehtävästä riippuen erilaisten paperitöiden tekeminen ja pöytäkirjojen kirjaaminen, mikä tapahtuu pääsääntöisesti tehtävän suorittamisen jälkeen. Näistä syistä haastateltavien kanssa pyrittiin selvittämään mitkä tietojärjestelmät ovat valvonta- ja hälytystoiminnan kannalta sellaisia, jotka on hyvä ja tarkoituksenmukaista osata jo harjoitteluun tultaessa.

Edellä haastateltava 3 on jo maininnut tietojärjestelmistä PATJA:n, Rikitripin, ATJ:n sekä POKE:n.

”No, sakkojahan sitä ruvetaan melkein heti tekemään. POLOhan se olisi hyvä (osata). Patja tietysti. POKE myös, jotta onnistuisi kyselyt sitä kautta, tehtävien vastaanotot ja suorittamiset.” Haastateltava 4.

”PATJA on se yleistyökalu, jolla tehdään sekä kentällä että tutkinnassa. Aivan tavallinen ilmoituksen kirjaaminen, mitä on tapahtunut, että sen saa kirjattua ylös. Sitten nämä tarkemmat kirjaukset, pakkokeinot ja muut, niin ne tulee ajan kanssa.” Haastateltava 3.

Myöskin haastateltava 4 kertoi, että tehtäviin liittyvien pöytäkirjojen tekeminen on asia, jonka oppii työn ohessa.

”Jos nyt sen PATJA-ilmoituksen (tutkintailmoituksen), pystyy suurin piirtein tekemään, niin kyllä tällaiset asiakirjat tulee siinä työn ohessa. Jos jonkun KIP:n kirjoittaa muutaman kerran siellä poliisikoululla, niin ei se välttämättä jää mieleen.” Haastateltava 4.

5.4 Uuteen työympäristöön tutustuminen

Kuten aiemmin on todettu, Poliisiammattikorkeakoulun opiskelija voidaan määrätä teoriassa minne päin Suomea tahansa suorittamaan työharjoittelujaksoaan. Tämän vuoksi haastattelun yhtenä teemana on käsitelty sitä, millä eri tavoin opiskelija voi tutustua uuteen toiminta-alueeseensa ja harjoittelupaikkakuntaansa enne harjoittelun alkua. Teemassa käydyllä keskustelulla on pyritty kartoittamaan sitä, missä määrin ja millä tavoin opiskelijan on tarkoituksenmukaista ja hyödyllistä tutustua omaan toiminta-alueeseensa ja laitokseensa etukäteen.

Haastateltavilta on kysytty, onko opiskelijan aluetuntemuksen puolesta kannattavaa tutustua oman harjoittelupaikkakuntansa uutisiin etukäteen. Haastateltavat kokivat, että paikallisuutisiin tutustumisesta ei ole harjoittelijan valmistautumisen puolesta haittaa. Uutisiin tutustuminen voisi valaista harjoittelijalle sitä, millaiseen paikkaan hän on tulossa harjoitteluun. Välttämättömäksi uutisiin tutustumista ei pidetty. Aluetuntemuksen kartoittamisen puolesta kumpikin haastateltava nosti esille sen, että olisi hyvä, jos harjoittelija tutustuisi hieman omaan toiminta-alueeseensa kartan avulla.

”Että olisi pieni käsitys, että tuolla kadunnimet on lintujen nimiä, tuolla taas on urheilukenttä, siellä on urheilulajien nimiä. Vähäsen että pystyy hahmottamaan. Jos tulee

tehtävä, niin tietää minne suuntaan lähtee ajamaan. Ei kuitenkaan ulkoa lukua tarvitse olla.” Haastateltava 3.

”Tutustuisi vähän siihen karttaan ja siihen, että missä on minkäkin laisia kaupunginosia ja alueita. Olisi jo pikkuisen kartalla, että missä mennään. Varmaan nopeuttaisi sitä aluetuntemusta.” Haastateltava 4.

Aluetuntemukseen valmistautumisen lisäksi haastateltavilta kysyttiin, pitävätkö he Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen resursseihin ja esimiehiin tutustumista etukäteen tarpeellisena. Tästä asiasta haastateltavilla oli eriäviä mielipiteitä, sillä haastateltavan 3 vastaus oli, että koska harjoittelija opettelee harjoitteluvaiheessa perustyön tekemistä, esimiehiin ja päällikköihin paneutuminen etukäteen ei ole tarpeellista. Haastateltava 4 taas vastasi, että oman alueen esimiesten ja päälliköiden tietäminen olisi hyvä, jolloin on tietoinen siitä, kenen määräyksiä työntekijänä tottelee.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos on laatinut sähköiseen muotoon henkilöstöoppaan, joka pitää sisällään tarvittaessa päivittyvää tietoa Kaakkois-Suomen poliisilaitoksesta organisaationa ja toiminta-alueena. Oppaasta lukija löytää muun muassa Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen alaisten poliisiasemien yhteystiedot, poliisilaitoksen organisaatiokaavion ja tietoa palvelulinjoista ja niiden tehtävistä sekä työaikoihin ja poistumiin liittyvän lainsäädännön ja ohjeet. Opas löytyy Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen Sinetin etusivulta.

Poliisiammattikorkeakoulun harjoittelusta vastaavat opettajat kokoavat Ammatillista osaamista edistävän harjoittelun opintojakson Moodle alustalle oppaita, joita harjoitteluun lähtevä opiskelija voi hyödyntää harjoittelun kulun ja sen käytännön asioihin tutustumiseen. Nämä oppaat ovat kokonaisvaltaisesti kaikkien opiskelijoiden käyttöön soveltuvia riippumatta siitä, missä he harjoittelujaksonsa suorittavat. Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen henkilöstöopas taas tarjoaa lukijalleen nimensä mukaisesti tietoa kyseisestä laitoksesta. Haastateltavat kokivat, että henkilöstöoppaaseen tutustuminen olisi harjoittelijan valmistautumiseen hyvä lisä, sillä se sisältää hyödyllistä yleistietoa laitoksen toiminnasta.

”No se (Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen henkilöstöopas) olisi kyllä sellainen, että jos se on etukäteen mahdollista, niin näkisi sitä organisaatiota.” Haastateltava 4.

”Ihan hyvä, sieltä löytyy hyvää yleistietoa, mutta tosiaan mitään ulkolukua ei tarvitse. Oma ohjaaja on se, jota pommittaa kysymyksillä, sitä varten se siinä tehtävässään on.”
Haastateltava 3.

5.5 Työssäjaksaminen

Poliisinmiehen työ etenkin valvonta- ja hälytyssektorilla voi aika-ajoittain olla sekä henkisesti että fyysisesti raskasta ja kuormittavaa. Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoilla on keskenään hyvin erilaisia taustoja ja työkokemuksia ennen Poliisiammattikorkeakoulussa opiskeluaan ja työharjoittelunsa aloittamista. Tämä huomioiden haastatteluissa on käsitelty yhtenä teemana työssäjaksamista ja sitä, kuinka harjoitteluohjaajat ohjeistaisivat harjoittelijaa valmistautumaan valvonta- ja hälytystoiminnan työvuoroihin ja niissä jaksamiseen. Sektorilla suoritettavat työvuorot ovat pääsääntöisesti 12 tuntia pitkiä ja pitävät sisällään sekä päivä- että yövuoroja.

Haastateltavien kanssa on keskusteltu siitä, voiko harjoittelija jotenkin valmistautua työssäjaksamiseen ennen harjoittelun alkua. Pääpiirteittäin vastaus oli se, että työtehtäviin ja työvuoroissa jaksamiseen ei voi sen kummemmin varautua vaan ennemminkin jaksamiseen liittyvät mahdolliset ongelmakohdat ja niiden ratkaisut tulevat esiin sitä mukaa, kun tekee kyseisen sektorin töitä. Lisäksi haastatteluissa nousi esiin myöskin se, että etenkin yövuorot saattavat vaatia harjoittelijalta poliisityölle ominaista valppautta ja keskittymistä työaikaan, josta harjoittelijalla ei ole aiempaa kokemusta, jolleivät aiemmat työsuhteet ole niin vaatineet. Haastateltava 3 totesi, ettei yövuoroihin voi välttämättä mitenkään muutoin varautua tai valmistautua kuin ryhtymällä tekemään kyseisiä työvuoroja. Työvuoroja tekemällä vasta näkee yksilönä, sopiiko kyseisen tyyppinen työ itselle vaiko ei.

”Tästä jaksamisesta ynnä muusta niin tämä harjoitteluhan on justinsa sitä, että siinä pääsee kokemaan ja näkemään millaista kenttä- ja hälytystyö on. Jos kokee, että se ei välttämättä ole se oma juttu, niin sitten seuraavia vaihtoehtoja. Kenties sitten tutkinnan puolelta, onko se sitten perustutkinta, huumeapuoli, JR, ulkomaalaisvalvonta tai liikenneryhmä. Olisi hyvä, että harjoittelija pääsee näihin kaikkiin ja pitäisikin päästä, jotta näkee ja tietää millaista se on muilla osastoilla se työskentely ja olisiko se lähempänä omaa mieltymystä. Työ kokonaisuutena tai työvuorot. Jos on esimerkiksi vuorotyö sellainen, joka ei syystä tai toisesta itselle sovi elämäntilanteeseen, niin sitten löytää sen oman paikan organisaatiossa.” Haastateltava 3.

Haastatteluissa käsiteltiin myöskin esiinnoussutta mahdollisuutta siitä, että harjoittelija kokee jo ennen valvonta- ja hälytyssektorille saapumistaan, ettei kyseinen sektori ole lainkaan hänen paikkansa. Poliisiammattikorkeakoulu kouluttaa opiskelijoille monipuolisesti jokaiselle sektorille ominaisia asioista, lainsäädäntöä sekä toimintamalleja, mutta on luonnollista, mikäli opiskelija kokee vetoa yhdelle sektorille enemmän kuin toiselle. Tämä taasen liittyy työssäjaksamiseen, sillä tässä opinnäytetyössä käsiteltävät kaksi poliisitoiminnan sektoria kattavat suurimman osan harjoittelujaksosta. Mikäli harjoittelija kokee, että jokin sektori ei ole henkilökohtaisesti hänen omien intressiensä mukainen tai esimerkiksi elämäntilanteesta riippuen kyseinen sektori ei sovi hänelle, saattaa monta kuukautta kestävä osajakso vaikuttaa työssäjaksamiseen. Tästä syystä keskustelimme siitä, kuinka harjoitteluohjaajat ohjeistaisivat harjoittelijaa asennoitumaan, mikäli heillä on tällaisia tuntemuksia valvonta- ja hälytyssektorilla työskentelyä kohtaan. Tähän haastateltava 4 vastasi, että mikäli tällainen tilanne syntyy, tulisi opiskelijan kutienkin pyrkiä siihen, ettei kyseine asia haittaa tai häiritse työtehtävien hoitamista.

”Asennoituu sillä lailla, että se on perustyötä ja se on osana tätä tutkintoa, se kuminkin kuuluu siihen. Se on yksi osa kuten mikä tahansa muu ja sitten kun se on suoritettu niin se on suoritettu ja sitten tuo sen ilmi, että olisi kenties enemmän tutkintaorientoitunut. - - Mutta kumminkin kaikki nämä osa-alueet kuuluvat tähän tutkintoon. Siinä on ne tietyt määrät, mitä pitää olla tietyllä osastolla. Kun ne täytyy, niin sitten pyrkii hakeutumaan siihen, mikä on oma juttu.” Haastateltava 3.

Näiden asioiden lisäksi haastateltava 3 nosti työssäjaksamisen osalta esille sen, minkä myöskin rikostorjunnan sektorilta haastatellut harjoitteluohjaajat nostivat esille: työaika on työaikaa ja vapaa-aika on vapaa-aikaa. Työtehtävät ja niiden puiminen loppuvat työpaikan ovelle.

”Kun haalarin laittaa naulaan niin keskittyy kaikkeen muuhun.” Haastateltava 3.

5.6 Kenttälaukun varustaminen

Poliisiammattikorkeakoululla opiskelijat saavat harjoittelujaksoa edeltävän koulutuksensa aikana Voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat- opintojaksolla kahdeksan opintopisteen laajuisen koulutuksen voimankäyttöön ja voimankäytön taktiikkoihin sekä poliisille

kuuluviin voimankäytönvarusteisiin (Poliisiammattikorkeakoulu, 2018-2020, 29). Poliisiammattikorkeakoululta saatavia varusteita ja virkavaatetusta lukuun ottamatta haastateltavilta on kysytty, kuinka he ohjeistaisivat harjoittelijaa varustamaan kenttälaukkunsa eli poliisimiehen henkilökohtainen varustelaukun.

”Liittyy suoraan tuohon jaksamiseen, tärkeimmät on vessapaperi ja vesi. Ja se ei ole edes mikään vitsi. Heti, kun ollaan tuolla taajaman ulkopuolella, ja kun meillä riittää tuota työaluetta melkoisen laajalti, niin siellä ei välttämättä vessaa heti ole. Sitten kun iskee nestehukka, niin sitten on päänsärky ja kun se siitä menee pikkuhiljaa eteenpäin, niin se ei kirjaukset ynnä muut enää onnistu.” Haastateltava 3.

”Monitoimityökalu on aika kätevä olla kassissa tai varustevyöllä tai taskussa. Käsivalaisin. Aina ei välttämättä muista ottaa autosta sitä isoa valaisinta mukaan ja joskus saattaa tilanteet muuttua. Että ensin sitä valaisinta ei tarvitse, mutta sitten yhtäkkiä tarvitseekin, on pimeä rakennus tai muuta. Silloin olisi hyvä, että on jonkunnäköinen valaisin.” Haastateltava 4.

”Vyölle tai taskuun lamppu. Sitä tarvitsee aina. Ei tarvitse välttämättä heti lukea ”Musta/SWAT/Poliisi/HatHat/Tactical” ynnä muuta, maksaa niin helvetisti. Aivan tavan rautakauppatavaralla tai mitä löytyy Prisman hyllytä niin sillä pärjää hyvin pitkälti.” Haastateltava 3.

Muutoinkin haastateltava 3 ohjeisti täyttämään kenttälaukkua maltillisesti. Muita kuin Poliisiammattikorkeakoululta tai laitokselta saatavia varusteita kannattaa hankkia se periaate mielessä, että kyseisiä tarvikkeita voisi käyttää muutoinkin, kuin työtehtävissä.

Lisäksi harjoittelijaa ohjeistetaan varaamaan itselleen riittävästi haalarin ja henkilökohtaisen suojaliivi alle sopivia alusasuja sekä alusasujen vaihtoasuja. Suomen vuodenaajat vaihtelevat kesän kuumimmista päivistä aina talven pimeimpiin ja kylmimpiin hetkiin, jolloin sekä vaihtopaitojen hankkiminen hikisten paitojen tilalle että aluskerrastojen ja kerrospukeutumisen hankkiminen koettiin tarpeelliseksi.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Poliisiammattikorkeakoulun opintosuunnitelman mukaisesti toteutettu opetus antaa poliisin alulle mainiot lähtökohdat poliisin työn tekemiseen ja syventämiseen sen jälkeen, kun poliisin toimia ohjaava teoria ja käytäntö on opeteltu ja osaaminen testattu opintosuunnitelman mukaisilla osaamisen näytöillä ja kokeilla.

Vaikkakin myöskin tässä työssä suoritettujen haastatteluiden lomassa tuli esille se mielipide, että nykyään Poliisiammattikorkeakoulun harjoittelijoiden osaamisen taso on erittäin hyvä, se ei tarkoita, etteikö harjoitteluun ja työelämään valmistautumista voisi pohtia lisää. Tästä syystä tiettyihin työsidonnaisiin teemoihin on haettu tällä tutkimuksella vastauksia.

Sanna Vehviläinen kirjoitti kirjassaan *Ohjaustyön opas (2014)*, että viemällä läpi työskentelyprosessin tietyllä kentällä, harjoittelija oppii ja kasvaa kyseisellä kentällä läpikäydyissä asioissa, jolloin syntyy oppimisprosessi. Lisäksi Vehviläinen kirjoitti, että ohjausprosessissa on huomioitava se, vaikkakin harjoittelijalla saattaa olla alaan ja työhön liittyvää osaamista, voi näiden taitojen käyttämiseen tarvittava itseluottamus uupua. ”Ideana on se, että ohjattava ymmärtää, että hänen toimijuuttaan tavoitellaan” (Vehviläinen 2014, 25).

Yhteinen mielipide ohjaajilla oli muun muassa siitä, että ensimmäisten viikkojen ensisijainen tavoite on tutustuttaa opiskelija uuteen toimintaympäristöönsä ja työyhteisöön. Poliisi (AMK) opetussuunnitelman mukaan, Ammatillista osaamista edistävä harjoittelu-opintojakson yksi osaamistavoitteista onkin, että opiskelija osaa toimia työyhteisön jäsenenä. Kyetessään toimimaan tiiviisti työyhteisön jäsenenä, opiskelijalla on tilaisuus tutustua muiden työyhteisön jäsenten osaamiseen ja työskentelytapoihin. Tällöin hänellä on mahdollisuus oppia uusia käytänteitä ja toimintatapoja, joista hän voi koota itselleen sopivimmat työskentelymallit ja ryhtyä harjoittelemaan sekä kehittämään niitä. Lisäksi työyhteisöön tiiviisti kuuluminen on suoraan kytköksissä työhyvinvointiin ja työssäjaksamiseen.

Rikostorjunnan sektorin haastateltavat harjoitteluohjaajat nostivat työssäjaksamisesta esille erityisesti sen, että rikostutkijan työ on jatkumon omaista ja usein keskeneräistä. Kuten haastateltava 2 totesi, valvonta- ja hälytyssektorilla tehtävän suorittamisen jälkeen kyseistä tehtävää harvoin puidaan seuraavana päivänä, mutta rikostorjunnan sektorilla jonkin

yksittäisen rikoksen tutkinta saattaa kestää kuukausia, jolloin harjoittelijan on syytä pohtia, vaikuttaako jatkumo ja keskeneräisyys jollain tavalla hänen työkykyynsä ja stressitasoihinsa. Haastateltava 1 totesikin, että harjoittelija ei välttämättä voi koulussa oppia, minkälaiset tekijät tulevassa työssä häntä kuormittavat ja stressaavat. Ne ovat asioita, jotka opiskelija oppii työtä tehdessään. Mikäli jokin asia ryhtyy painamaan harjoittelijan mieltä ja vaikuttamaan hänen työntekoonsa, ohjeistavat harjoitteluohjaajat olemaan rohkeasti yhteydessä omaan ohjaajaan ja opettelemaan alusta alkaen sen, että asioista pitää ehdottomasti opetella puhumaan, jos ne huolettavat.

Samoin valvonta- ja hälytyssektorin haastateltavilta saatujen vastausten perusteella työssäjaksamiseen vaikuttaviin asioihin ei voi kovinkaan pitkälle varsinaisesti valmistautua. Pois lukien tietenkin riittävästä ravinnosta ja nesteytyksestä sekä unensaannista huolehtiminen, oppii harjoittelija omaan työssäjaksamiseensa vaikuttavat seikat vain tekemällä valvonta- ja hälytyssektorin töitä. Tästä voidaan päätellä, että harjoittelijan kannattaa luottaa tuttuun sananlaskuun ”tekemällä oppii”. Sektorille ominaiset työtehtävät ja työrytmi näyttävät aikanaan uudelle työntekijälle mikä häntä itseään rasittaa ja mikä vaikuttaa eniten työssäjaksamiseen. Sen myötä harjoittelija kykenee kehittämään itseään työntekijänä ja ryhtymään toimiin ja kehittämään rutiineja, joilla hän voi parantaa omaa työssäjaksamistaan.

Yleinen huomio, joka nousi esille haastateltavien vastauksista on se, että vaikkakin opiskelijoille kyettiin saamaan haastatteluiden kautta ohjeita ja vastauksia tiettyihin kysymyksiin, ovat jotkin asiat yksinkertaisesti sen laatuksia, että niihin ei voi erityisemmin valmistautua. Poliisin työssä tiettyjä asioita voi ennakoida koulutuksen antamien lähtökohtien puitteissa, mutta joihinkin asioihin ei voi valmistautua muutoin, kuin tiedostamalla voimakkaasti jonkin asian tapahtumisen mahdollisuuden. Myöskin näihin ennalta arvattaviin ja ajatuksen tasolla tiedostettaviin asioihin opiskelija saa pääsääntöisesti hyvät toimintamallit ja -ohjeet sekä tärkeimmän eli koulutuksen Poliisiammattikorkeakoulussa ennen harjoittelun alkua. Näitä työkaluja ja oppimiaan ratkaisuja opiskelija voi käyttää hyväkseen yllättävien tilanteiden sattuessa ensimmäistä kertaa. Tästä huolimatta vaikkakin esimerkiksi kuulusteluun voi valmistautua konkreettisesti suunnittelemalla kysymysrunkoa ja sopimalla aikatauluja, on olemassa useita tilanteita, joiden sattumiseen voi valmistautua parhaiten tiedostamalla niiden olemassaolon.

Edellä mainituista esimerkkeinä nousivat palvelupäivystyksessä tavattavat asiakkaat ja heidän esittämänsä yllättävät kysymykset. Tavallisten sakkojen tiedoksiantoja ja yleisimpien ilmoitustyyppien lomassa asiakkaat saattavat esittää sellaisia kysymyksiä ja avun pyyntöjä, joista päivystyksen vuorossa olevalla poliisimiehellä ei ole minkäänlaista kokemusta. Samoin yllättäviä ja uusia tilanteita syntyy mahdollisesti silloin, kun palvelupäivystykseen saapuu asiakas, joka kärsii mielenterveysongelmista ja kohtaaminen on uudelle poliisimiehelle ensimmäinen laatuaan.

Yleinen viesti oli se, että harjoittelijan ei kannata odottaa itseltään liikoja tullessaan ensimmäisinä päivinä töihin. Tietenkin koulussa opittuja valmiuksia on tarkoituksenmukaista ja tavoiteltavaa kyetä ryhtyä hyödyntämään suhteellisen reippaasti työelämään saavuttaessa, mutta täyttä toimintakykyä ei odoteta. Opetussuunnitelman mukainen oman työskentelyn suunnittelu on etenkin rikostorjunnan sektorilla ensimmäisiä varsinaisesti työelämäsidoonaisia asioita, johon harjoittelija ryhtyy saavuttuaan töihin. Valvonta ja hälytyssektorilla taas keskeisimmät asiat, joihin harjoittelijan kannattaa valmistautua ovat yleisimpien tietojärjestelmien hallitseminen ja niiden käyttöoikeuksien ylläpito, sekä sen tiedostaminen, että sektorilla työtehtävät voivat sattua omalle kohdalle yllättäen ja hyvin nopeasti ensimmäisen vuoron alussa. Kukaan ei kuitenkaan odota harjoittelijalta täyttä osaamisen ja toimintakyvyn tasoa välittömästi töihin saavuttaessa, mutta on asioita, joita harjoittelijan kannattaa vähintään ajatuksen tasolla pohtia, jotta asioiden tiedostaminen on tapahtunut enne ensimmäistä työpäivää. Nämä asiat huomioiden jokainen ohjaaja kuitenkin summasi, että tekemällä tämänkin työn oppii.

Tutkimuskysymyksenä oli se, kuinka nimenomaan Imatran poliisiaseman harjoitteluohjaajat ohjeistavat tässä opinnäytetyössä käsiteltyjen teemojen osalta opiskelijaa valmistautumaan harjoittelun alkuun. Tutkimuskysymykseen on saatu haastatteluiden avulla vastauksia, jotka tutkimuksen tavoitteen mukaisesti voivat toimia Imatran poliisiasemalle saapuville harjoittelijoille suuntaviivoina ja eräänlaisena rohkaisuna ennen harjoittelun alkua. Kaikki mahdollinen peruspoliisin työhön liittyvä opitaan koulussa vähintään teoriatasolla, mutta kaikkea ei tarvitse osata, ei etenkään heti työelämään tultaessa. Harjoittelun alun pohjimmaisena tavoitteena on ajaa harjoittelija sisälle poliisityöhön ja uuteen työyhteisöön. Tämä saattaa parhaassa tapauksessa palvella harjoittelijaa kaikkein eniten, mikäli hän päättää hakeutua töihin nimenomaan harjoittelupoliisilaitokselle valmistumisensa jälkeen.

Haastateltava 3 antoi haastattelunsa aikana näihin asioihin liittyen hyvin kiteyttävän kommentin siitä, kuinka opiskelijan kannattaa aina tiedostaa opiskelunsa ja uransa aikana sen hetkinen tilanne ja siihen hetkeen kuuluvat olennaiset tavoitteet:

”Jos nyt ruvetaan jakamaan poliisiuraa joihinkin vaiheisiin niin kohta 1: Olet läpäissyt pääsykokeet ja päässyt kouluun. Kohta 2: Olet läpäissyt koulun siihen asti, että olet päässyt harjoitteluun. Kohta 3: Läpäise harjoittelu. Sitten tulee nämä koululle vaadittavat etätehtävät, opinnäytetyö ynnä muut. Sen jälkeen olet valmis papereiden puolesta hakemaan vanhemman konstaapelin virkoja. Sitten seuraava vaihe: saat viran, ehkä jopa vakituisen viran. Mikä se on sinulle itsellesi se seuraava tavoite. Ei siinä tarvitse ottaa koko laitoksen murheita.” Haastateltava 3.

POHDINTA

Tämän opinnäytetyön keskeisin tavoite oli saada selville, kuinka Imatran poliisiaseman harjoitteluohjaajat ohjeistaisivat opiskelijaa valmistautumaan harjoittelun alkuun. Kuten edellä on jo mainittu, Poliisiammattikorkeakoulu antaa erittäin hyvät lähtökohdat työelämän aloittamiselle opintosuunnitelman mukaisella opetuksella. Tätä mieltä ovat myöskin tähän työhön haastatellut Imatran poliisiaseman harjoitteluohjaajat. Aiemmin ei kuitenkaan ole tutkittu sitä, kuinka itse harjoitteluohjaajat neuvoisivat harjoittelijaa valmistautumaan työelämään johdattavaan työharjoitteluun. Mikä on heidän näkemyksensä ja mitkä ovat heidän ohjeensa? Tästä syystä tähän työhön haluttiinkin nimenomaan haastatella itse harjoitteluohjaajia, joista jokaisella on pitkä työhistoria Suomen poliisissa. Haastateltavat ovat ohjauskokemuksensa lisäksi valikoituneet ohjausmotivaationsa perusteella haastateltaviksi, jolla on varmistettu, että heillä on tarjota käsiteltäviin teemoihin ja kysymyksiin rakentavia vastauksia.

Poliisiammattikorkeakoulun harjoittelijoiden osaamisen arvioinnista on tehty tutkimuksellinen kehittämistyö *Harjoittelijan osaamisen arviointi : Poliisi (AMK) - tutkinnon ammatillista osaamista edistävän harjoittelun uudistaminen*, jonka ovat laatineet Esa Vuorinen, Juha Peltonen ja Jarmo Koivisto vuonna 2015. Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelman ja tutkintosäännön mukaiseen työharjoitteluun liittyen on tehty aiemmin opinnäytetöitä, joista osa käsittelee muun muassa harjoitteluohjaamista, harjoittelijoiden asenteiden tutkimista ja osa töistä on tietyn tyyppisiä

tulokas- tai perehdytysoppaita. Tämä opinnäytetyö taas toimii uudenlaisen näkökulman esiin nostavana tutkimuksena poliisin työharjoittelua käsittelevien, jo olemassa olevien töiden ohelle.

Aiheenvalinnasta ideana keskusteltiin ennen työn aloittamista työn tekijän kollegoiden ja työn ohjaajan kanssa ja aiheen valinta on saanut hyväksyntää. Näkökulma on uusi, sillä tällä kertaa kysymykset kysytään niiltä henkilöiltä, jotka työskentelevät harjoittelijoiden kanssa tiiviimmin. Tässä työssä tutkimustulosten esittäminen on vienyt suuren osan opinnäytetyön sivumäärästä. Tämä johtuu siitä, että työtä tehtäessä on pyritty autenttisuuden säilyttämiseksi siihen, että haastateltavien vastaukset on säilytetty osittain alkuperäisessä muodossaan eli esitetty sitaatteina. Helppolukuisuuden vuoksi joitain asioita on kirjattu kerrontamuotoon, mutta nimenomaan vastausten muodosta välittyy haastateltavien kerronnan ydin.

Vaikkakin aineistonkeruu toteutui opinnäytteen toteuttamisen suhteen onnistuneesti, työn yksi ongelma oli haastateltavien rajaaminen tiettyyn lukumäärään ja tietylle alueelle. Opinnäytetyön ohjaussuhteen alussa työn ohjaajan kanssa on pohdittu sitä, kuinka työ kannattaa rajata edellä mainittujen tekijöiden suhteen. Pohdinnan tuloksena päädyttiin siihen, että haastateltavia valitaan sekä valvonta- ja hälytystoiminnan että rikostorjunnan sektorilta, kaksi kummaltakin. Lisäksi ennen haastateltavien valitsemista päätettiin, että haastateltavat pyritään kokoamaan Imatran poliisilaitoksen henkilöstöstä. Mikäli tämä ei olisi ollut mahdollista, olisi muita haastateltavia etsitty korkeintaan Etelä-Karjalan alueelta. Vaikkakin työ on rajattu nimenomaan Imatran poliisiasemalle, on haastattelussa kuitenkin pyritty käsittelemään sellaisia teemoja, jotka koskettavat kokonaisvaltaisesti kaikkia Poliisiammattikorkeakoulun harjoitteluun lähteviä opiskelijoita. Tällöin työhön voi tutustua lukijana lähtökohtaisesti kuka tahansa opiskelija, jolla on mielteitä harjoittelun alun tavoitteista ja siihen valmistautumisesta.

Harjoitteluohjaajien opastusta ja ohjeita harjoittelijan valmistautumiseen olisi mielenkiintoista ja aiheellista tutkia laajemmalti, kuin vain Etelä-Karjalan ja Imatran alueella. Kvantitatiivinen tutkimus, joka kattaisi koko Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen olisi mahdollisesti tästä työstä laajemmin toteutettava versio, jonka kysymykset tulisivat luonnollisesti olemaan yksilöidympiä, kuin tämän työn kysymykset. Laajemmalla haastattelututkimuksella tai kvantitatiivisella tutkimuksella voitaisiin näin ollen saada laajemmalta alueelta tietoa siitä, kuinka harjoitteluohjaajat ohjeistavat harjoittelijaa

valmistautumaan harjoittelun alkuun. Lisäksi tulevaisuudessa voitaisiin tutkia sitä, minkä tasoisina Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen harjoitteluohjaajat ja esimiehet kokevat harjoittelijoiden tason. Tutkimuksessa voitaisiin esimerkiksi tutkia tiettyjä poliisin työssä esiintyviä yleisimpiä työtehtäviä ja selvittää, kuinka harjoittelijat suoriutuvat tehtävistä nykyään. Tulokset voisi suhteuttaa siihen, millainen harjoittelijoiden taso on ollut joitain vuosia sitten ja pohtia mahdollisten esiintyvien muutosten tekijöitä.

Tutkimusasetelman voi myöskin kääntää pääläelleen ja tutkia tulevaisuudessa sitä, kuinka harjoittelijat ovat asennoituneet ja valmistautuneet harjoittelun alkuun ja millaisia käytössään olevia tietoja ja tutkimuksia he ovat käyttäneet valmistautumiseensa. Tämän tyyppistä tutkimusta tehtäessä voitaisiin myöskin tutkia sitä, mitä harjoittelijat kaipaisivat lisää. Minkälaisia asioita Poliisiammattikorkeakoulussa voitaisiin vielä kehittää, jotta opiskelijan alku työelämässä olisi mahdollisimman sujuva ja millä keinoilla omaehtoista toimintaa harjoittelun alussa voitaisiin edistää.

LÄHTEET

1080/2013 Valtioneuvoston asetus poliisista

14.2.1992/110 Laki poliisin hallinnosta

15.3.1996/158 Asetus poliisin hallinnosta

22.7.2011/805 Esitutkintalaki

872/2011 Poliisilaki

Hirsijärvi, Sirkka & Hurme Helena 2008: Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki, Gaudeamus.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos 2018: Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen henkilöstöopas.

Kananen, Jorma 2017: Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä, Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Poliisi, paikallispoliisi. Luettavissa:

https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/organisaatio/paikallispoliisi Luettu 16.11.2018

Poliisiammattikorkeakoulu 2015: Tutkintosääntö. Poliisiammattikorkeakoulun hallituksen hyväksymä 24.6.2015 ja voimassa toistaiseksi.

Poliisiammattikorkeakoulu 2017: Poliisi (AMK) harjoittelu: Opas opiskelijoille, ohjaajille ja yhdysesiköille.

Poliisiammattikorkeakoulu 2018: Poliisi (AMK): Opetussuunnitelma lukuvuodet 2018-2020.

Poliisin toimintaan liittyviä tilastoja tammi-maaliskuulta 2016. Luettavissa:

[https://www.poliisi.fi/sisa-suomi/tiedotteet/1/0/poliisin toimintaan liittyvia tilastoja tammi-maaliskuulta 2016 46779](https://www.poliisi.fi/sisa-suomi/tiedotteet/1/0/poliisin_toimintaan_liittyvia_tilastoja_tammi-maaliskuulta_2016_46779) 22.4.2016

Vehviläinen, Sanna 2014: Ohjaustyön opas: yhteistyössä kohti toimijuutta. Helsinki, Gaudeamus.

LIITTEET

LIITE 1

RIKOSTORJUNTA - HAASTATTELURUNKO

1. Mitkä ovat ensimmäisten päivien ja/ tai viikkojen tavoite harjoittelijan kanssa?
 - Mitä asioita on tarkoitus hallita ensimmäisen viikon aikana? Mitkä ovat sellaisia asioita, jotka opitaan ajan kanssa?

2. Miten harjoittelijan kannattaisi valmistautua työssä jaksamiseen liittyviin haasteisiin?
 - Käsiteltävänä esimerkiksi rikostorjunnassa selvitettävien rikostapausten keskeneräisyyteen tottuminen.

3. Kuinka opiskelijan kannattaisi valmistautua palvelupäivystykseen/ rikosilmoitusten vastaanottoon?
 - Minkälaisia asiakaspalvelutilanteita ja asiakkaiden esittämiä kysymyksiä palvelupäivystyksessä pääsääntöisesti käsitellään?
 - Minkälaisia ovat yleisimmät ongelmatilanteet? Kuinka niihin voi parhaiten valmistautua ja varautua?
 - Mitkä ovat palvelupäivystyksessä sellaisia tietojärjestelmiä, jotka tulisi ensisijaisesti hallita täysin?

4. Mitkä ovat oman aseman ja laitoksen osalta sellaisia asioita, joihin harjoittelijan kannattaisi tutustua ennen harjoittelun alkua?
 - Esimerkiksi seuraavia asioita voidaan käsitellä:
 - Oman alueen uutisiin tutustuminen?
 - Oman alueen henkilöstöoppaaseen tutustuminen?
 - Oman alueen päälliköiden, tutkinnanjohtajien yms. esimiesten etsiminen esimerkiksi sinetistä ja muu tutustuminen henkilöstömääriin ja alueen resursseihin?

VALVONTA- JA HÄLYTYSSEKTORI - HAASTATTELURUNKO

1. Mitkä ovat ensimmäisten työvuorojen/ ensimmäisen viikon tavoitteet harjoittelijan kanssa? Millaisia asioita on tarkoitus hallita, kun ensimmäinen työviikko on ohi?
2. Minkälaisiin asioihin toivoisit harjoittelijan kiinnittävän huomiota koskien asiakkaiden kohtelua ja puhutusta?
 - Kannattaako esimerkiksi ryhtyä luomaan omaa ns. "työ-minää" jo heti harjoittelun alkuun? Kuinka ohjeistaisit harjoittelijaa "työ-minän" luomisessa?
3. Miten toivoisit harjoittelijan olevan valmistautunut organisaation tietojärjestelmien osalta?
 - Mitkä ovat sellaisia järjestelmiä, jotka harjoittelijalla pitäisi olla täysin hallussa tullessaan valvonta- ja hälytyssektorille?
 - Mitkä ovat sellaisia asiakirjoja ja pöytäkirjoja, jotka harjoittelijan olisi hyvä osata täysin kasata valvonta- ja hälytyssektorille tullessaan, jotta omaehtoinen toiminta olisi sujuvaa mahdollisimman nopeasti?
4. Mitkä ovat oman aseman ja laitoksen osalta sellaisia asioita, joihin harjoittelijan kannattaisi tutustua ennen harjoittelun alkua?
 - Esimerkiksi seuraavia asioita voidaan käsitellä:
 - Oman alueen uutisiin tutustuminen?
 - Oman alueen henkilöstöoppaaseen tutustuminen?
 - Oman alueen päälliköiden, tutkinnanjohtajien yms. esimiesten etsiminen esimerkiksi Sinetistä ja muu tutustuminen henkilöstömääriin ja alueen resursseihin?

5. Kuinka harjoittelijan kannattaisi valmistautua työssä jaksamiseen liittyviin haasteisiin?

- Käsiteltävänä esimerkiksi se, kuinka harjoittelijan kannattaa valmistautua pitkiin kaksitoista tuntia kestäviin vuoroihin, kuinka huolehtia ravinnosta, kuinka varautua huolehtimaan palautumisesta ja levosta.
- Erityishuomiona se, että monet opiskelijat eivät ole koskaan ennen tehneet yötyötä tai 12 tuntia kestäväää työvuoroa, joka vaatii poliisityön kaltaista valppautta ja keskittymistä. Keskustelun aiheena myöskin se, kuinka huomioida/varautua siihen, että jaksaminen ja valppauden ylläpito ovat työturvallisuusasioita, jotka vaikuttavat moneen eri tahoon työtehtävien lomassa.

6. Millaisia neuvoja ja ohjeita antaisit ”kenttälaukun” täyttämiseen ja varustamiseen?

- Millaisia varusteita kannattaisi hankkia, joita ei ole saatavilla Poliisiammattikorkeakoulun tai oman poliisilaitoksen puolesta?
- Kuinka ohjeistaisit varustautumaan ruuan ja juoman osalta?